

ДВАДЕСЕТ ГОДИНИ ОТ СЪЗДАВАНЕТО НА СДРУЖЕНИЕТО НА ПИСАТЕЛИТЕ – ВАРНА*

Демократичните промени в страната ни след ноември 1989 г. започнаха най-рано в областта на културата и варненските интелектуалци бяха едни от първите носители и реализатори на обновлението. През юни 1990 г. съществуващото дотогава Дружество на писателите - Варна, структурна единица (филиал) на Съюза на българските писатели, преустанови дейността си. Но безвремието в организирания творчески живот бе кратко. На 27 септември същата година бе учредена нова самостоятелна творческа организация – Сдружение на писателите - Варна. Приетият устав бе в духа на обновлението, плурализма, творческата свобода, правото на избор, на социална и синдикална защита, независимо от политическата ориентация на отделните членове. Целите на новата творческа формация са популяризиране на културните ценности и изяви на литературните творци, подпомагане на членовете за създаване, съхраняване и разпространение на словес-

ните артпродукти у нас и в чужбина.

Сдружението на писатели - Варна е първата творческа формация в страната, легитимирана чрез съдебна регистрация от Варненския окръжен съд на **01.04.1991 г.** като юридическо лице с нестопанска цел.

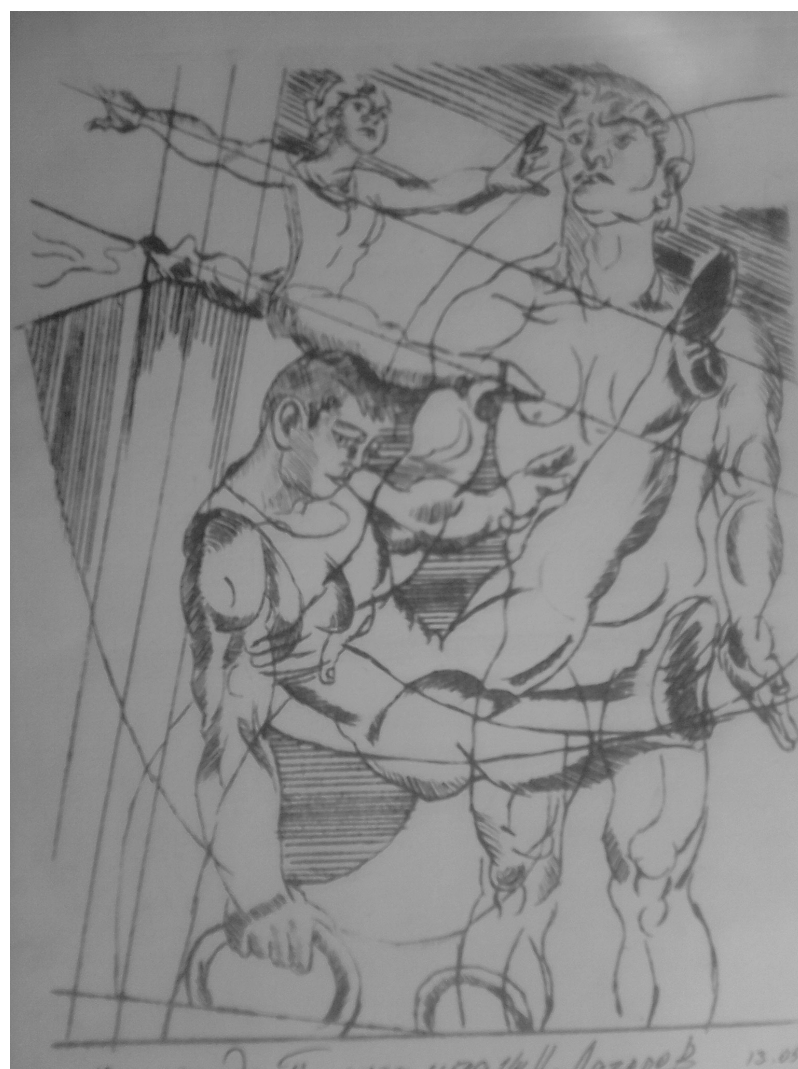
През изминалите години на свободна творческа дейност Сдружението непрекъснато разширява проявите на духовен и обществен живот, като значително надхвърли поставените в началото цели. Редовно се представят новоизлезли книги, правят се предпразнични рецитали, вечери на изтъкнати писатели, честване на кръгли годишнини, организиране на литературни конкурси, конференции, на „кръгли маси“, поставяне на паметни плочи, разменят се гостувания с други писателски организации от страната. Сдружението на варненските писатели е в приятелски отношения с дружествата от Добрич, Шумен, Пловдив, Бургас, Велико Търново. Една от най-новите прояви

на съвместна дейност е пътуващ театър на поезията с участието на писатели от Варна и Добрич.

Варненското Сдружение развива и активна издателска дейност. От юни 1992 г., с прекъсване от около една година, поддържа собствена печатна трибуна със строго спазване на заявената периодичност. Вестник „КИЛ“ (Култура, Изкуство, Литература) се превърна в своеобразна „комуна“ за духовно зависими от цялата страна – писатели, художници, театрални и филмови дейци, певци и инструменталисти, учещи и научни работници. Вестникът покрива целия културен спектър, като по този начин спомага за духовния обмен между творци от различни гилдии. Чрез вестника Сдружението популяризира многообразието на своята дейност, подпомага изявите и утвърждаването на своите членове.

* Писателят **Никола Радев** на 70 години

На стр. 4

Художник **Николай Лазаров**

АНГЕЛ ДЮЛГЕРОВ

Варненската литература през 2010 г.

СВЕЩЕН Е ЖИВОТЪТ НА САМОТАТА, В КОЙТО ТРЯБВА ДА ПОВЯРВАШ

Въпреки внезапните слизания в битови и естетически низини и дори пропадаанията в микросожетите на литературните неуспехи, през 2010 г. варненската литература по традиция предложи на книжния пазар множество запомнящи се заглавия с принос в съвременната ни поезия, проза, културология, история. Нещо повече, заедно с проведените майски и рождественски салони на изкуствата, фестивала на поезията „Славянска прегръдка“, организиран от Славянската литературна и артистична академия, множество-

то национално значими форуми на литературата, варненското изкуство се превърна в автономна духовна институция на нацията, обществена алтернатива на обществото.

Несъмнено трагичната смърт на Атанас Липчев и Емил Иванов наложи своя драматичен отпечатък върху дейността и работата на Сдружението на варненските писатели. Несъизмеримостта на таланта и присъствието на двамата в културния живот на града трудно може да бъде компенсирани и този факт като че ли помогна

техните имена многократно бъдат споменавани по различни поводи. През 2010 г. посмъртно излезе от печат последният роман на **Атанас Липчев** „Другият бряг на реката“. В нея писателят не спести на читателите си тръните, които стелеха неговия път, болките, които ден и нощ дълбаеха душата му, любовта си – безумна като смърт и гибел, безутешните си дни на слепи надежди, жаждите си по свободата, незаспиващите сенки на миналото, ужаса на безпътния човек... Човекът в тази творба,

На стр. 2

КРАСИМИР МАШЕВ

В НОЗЕТЕ НА БОТЕВ

В ръцете ми попадна съвсем случайно старо издание със стихотворенията и прозата на Ботев. За съжаление недатирано. Отпечатано е в печатницата на С. М. Стайков в София. В изданието се коментират съчиненията на Ботев, издадени през 1924 г. под редакцията на Иван Г. Клиничаров, т. е. книгата е издадена след тази година.

В изданието се цитират по памет откъслечи от Ботеви произведения от съпругата му Вента и дъщеря му Иванка. В книгата се споменава, че Ботев е замислял да напише повест със заглавие „Змей“, но и „змейт умрял заедно с Ботева“.

По сведения на брат му Кирил Ботев, това не било повест, а роман, от който той прочел няколко

глави през 1874-1875 година.

В това томче са публикувани и две стихотворения, които не са включвани в по-късните издания на творчеството на Ботев.

Предлагам ги на читателите с увереността, че те разкриват нов щрих и дообогатяват представата за големия сатиричен талант на гения на България.

На стр. 7

АНТОЛОГИЯ „МАНУСКРИПТ – К И Л“

ДОБРИ ЖОТЕВ

МОЛБА*

Зелената трева
като че ли
не е съвсем зелена,
ни синьото небе
синее, както се синееше.

Звезди те пак са си звезди,
но излинения им блясък
докосва ме отвън,
без да успее да достигне
и озари душата ми.

Приятели!
Не сте ли си отишли още?
Елате и с човешка доброта
лекувайте очите ми,
за да не виждам с тях
невероятната нелепица –
стареенето на света.

* Стихотворението се публикува за първи път

Молба
Зелената трева
като че ли
не е съвсем зелена,
ни синьото небе
синее, както се синееше.
Звездите, пак са си звезди,
но излинения им блясък
докосва ме, отвън,
без да успее да достигне
и озари душата ми.
Приятели!
Не сте ли си отишли още?
Елате и с човешка доброта
лекувайте очите ми,
за да не виждам с тях
невероятната нелепица –
стареенето на света.

Тарашуването из хартии не винаги се увенчава с находка, оправдаваща усилието и денгуба. Такъв бе случаят, когато в Бразилия попаднах на заглавието „Варненски планини“. За да разбере какво общо има то с красивия ни черноморски град, изчетох белетристичното произведение, пуснато през 1961 г. в гр. Сан Пауло от издателство Бразилиенсе. Книгата с автор Джефри Трейзи, е преведена от Едгар Магальяенш и представлява брой двадесети в поредицата „Младежи от цял свят“, където виждаме две известни творби, „Плутония“ (В. Обручев) и „Нифлик в степта“ (В. Катаев), още един руснак, двамина чехи. За Дж. Трейзи „Варненски

РУМЕН СТОЯНОВ

„ВАРНЕНСКИ ПЛАНИНИ“ В БРАЗИЛИЯ

планини“ е третата му работа в тая поредица от юношеско-младежки приключенски четива. Действието на въпросния роман може да бъде сведен до следното.

През 1509 г. Алан, студент в Кеймбриджския университет, предприема пътуване, чиято цел е да намери една древноелинска книга от комедиописеца Алексис, съвременник на Аристофан – „Стършел“, която по достойнства не му отстъпва. Непознатото за научните кръгове творение се пази в някакъв манастир край езерото Варна. Търсачът на лите-

ратурната драгоценност пресича пеш Западна Европа до Венеция, където взема кораб до Рагуза (Дубровник). Недалеч оттам е разположено Варненското езеро, нейде край пътя за Цариград. Преди отплаването, скришом от Алан, на „Делфин“ се качва Анджеа, предрешена като мъж и станала Анджеа. Пирати нападат кораба, но двамата все пак достигат брега, тоест преминали са Адриатическо море, и се добират до Варненските планини и едноименните езеро и манастир, православен, гръцки, предста-

вен в лоша светлина: занемарен, калугерите изстъргват старинни писания, за да използват отново пергамента. Братята разбират, че сред тях е влязла жена, което поражда още преमेждия. Все пак ръкописът става притежание на Алан. Обаче Сесар Морели иска да го присвои за един херцог и временно успява, но в крайна сметка истинските откриватели си го възвръщат.

По страниците се явяват турци, албанци, българско, уви, е само Варна, Варненски планини, Варненска долина, Варнен-

ско езеро, Варненски манастир, Варненски ръкопис. Ала дори така, Варна будела въображението на подрастващи бразилски читатели, разпалвала е жаждата им за приключения из далечни земи, подтиквала е желанието им да пътешестват из въображаемо време и пространство. В този порядък на любопитното, следва да отбележим „Варненски планини“ („Монтес де Варна“) в рамките на литературното ни присъствие в Бразилия, което, прърснато, несъбрано, за жал отчасти несъбираемо, необобщено, е изненадващо по-значително, отколкото в немарливите ни към българщината очи изглежда.

СВЕЩЕН Е ЖИВОТЪТ НА САМОТАТА, В КОЙТО ТРЯБВА ДА ПОВЯРВАШ

На стр. 1

търсещ равновесие на тънката граница между любовта и онова, което животът му оставя като мизерно ресто, самотно подрежда своите спасителни фикционални пространства и се губи в хаоса на реалността. Един изчезващ свят, търсещ своята милост, идва при нас чрез словото на Атанас Липчев, за да ни каже, че няма нищо по-временно от хората и техните битови страсти и нищо по-вечно от Човека, че всеки човешки свят е нещо крехко, лесно разрушимо и не то, нито неговата култура, раждат цивилизацията, а само хармонията и триединството на природа, бог и човек. В романа „Другият бряг на реката“ не става дума за таланта на твореца, а за духовната му дарба, за огромната му способност да живее в света на възвишеното. Без тази вродена, но и допълнително култивирана способност всеки човек няма как да си пробие път към спасението, към онова неповторимо по своята въздейственост общение с Бога. Изправил се пред самосъда на изтичащото време, болезнено осъзнал разпадналата се сакралност, героят на Атанас Липчев поставя тревожните въпроси на своето изтичащо време - за тайнствата на живота и смъртта, за сбогуването с илюзиите, за новата хармония между човека и света.

Иначе годината си имаше своите прекрасни поводи за гордост – Пътуващия театър на поезията, множеството публични представления на нови книги, Литературния форум „Атанас Липчев“ в Бяла, с участието и на творци от Добрич, срещи с писатели от Москва, участието на членове от Сдружението във варненските салони на изкуствата... Оригинална бе идеята за създаването на Библиотека „КИЛ“ като поредица за по-цялостно представяне на автори, публикували свои произведения във вестник „КИЛ“, независимо от жанра им. Благородна е и целта – подобно начинание да доведе до по-вярно отражение на времето, през което вестникът излиза и за да се превърне в още поточен резонанс на тенденциите и тежнениата в съвремението ни.

Като първи книги в библиотеката бяха отпечатани поетичните сборници на Иван Ставрев и Иван Овчаров. Застанал пред „огледалото“ на изминалото време, в „Продължение в отвъдното“ Иван Ставрев асоциативно раз-

пръсква житейски епизоди, завою, изненади, които провокират и с неочакваните обрати на мисълта, и с умението си да преоткриват по свой начин отдавна познатите жестове на нашите малки, зле организирани или почти забравени революции. Поезията на Иван Ставрев е набор от високите и силни гласове на миналото, тя е още и непрестанно подновима, допълвана, пренапреждана и преразглеждана съкровищница от послания и желания. Тежният, на тежал със съдбовност слог на поета бавно се спуска към разпадналото се битие, доскоро спасявано и превъзможвано, за да снесе без илюзии в себе си двата екзистенциални полюса на националното съвремие – светло и тъмно, лице и опак, ези и тура. След прочитана на книгата оставаме с впечатлението, че поетът ни оставя една-единствена енигма, която трябва все още да разчетем – кое свързва времената с обич и стопява разстоянията, кое изгражда мостове между минало, настояще и бъдеще, за да не забравяме до мига, когато жеравното ято бавно изтегли златния цип на листопада.

Бих определил последната стихосбирка на Иван Овчаров „И нищо повече от любов“ като опит да бъдат спасени мигове от самотата на житейския студ. Сред отминаващите ласки на предесенната жал, Поетът страстно пази последния си брод през реките „все по-дълбоки и по-натезали“ – думите. Иван Овчаров е успял да съхрани през годините непокътното желанието „да бъде сам себе си“, и тогава, когато любовта е само предстояща, а животът е безкрайно прераждане в следваща възможност. Като среднощен просяк поетът събира следите на последните въздишки и изгъняващите нишки на поредните спомени. В разтерзания кръговрат от изнизващи се дни един образ събужда жаждата за вечност, за начало, оголва копнежите като сетната глътка от виното – Мария, обичана, изписана, измълчана..., измислена, пред която душата няма от къде да се завръща „преди да са още родени и думите“.

Планетарността като сказ, чувство, настроения, пространство пронизва всички творби на Валери Станков в „Слаом между мълнии“. С дива страст поетът вярва, че измеренията му не са онези, с които сме запознати. Ако го няма „другото измерение“, той ще го измисли, защото трябва да

го има. Кое е това време, има ли въобще такова, отделно от другото, и как двете текат „едновременно“? Тази стихосбирка предлага да го съизмерим с някаква неотвратима обреченост на любовта. Може би, за да разруши „асимволията“, да набавя смисъл, книгата изобилства от култура: явни и скрити цитати и реплики на класически образци на българската и световната литература, митове, алузии към артефакти. И понеже духовността не е всичко, Валери Станков поема бремето да мисли непомисляните мисли на своите съвременници. Какво различно усилие, какво уважение към себе си и към другите да смяташ, че това си струва. А може би пророчество, че това е единственото, което все още можем да направим, да въртим в мислите си докрай и да не се страхуваме да се погледнем през лупата на текста. Само така може би ще узнаем и колко сме малки, и колко сме големи, и колко сме относителни в началото на новия век.

Многозначителни са признанията на Ванилин Гавраилов в последната му стихосбирка „Серенада против суета“ (2010). Макар и несъмнено изповядани политематично от предишните, те не оставят много място за погрешни догадки. Всичко е изречено на един дъх, понякога афористично поднесено, с искреност, на която вярваме напълно, просто защото в много отношения глобалните ни нужди днес все още не изключват разпознаването и приемането на другия. Свободни и асоциативни, стиховете на Ванилин Гавраилов не престават да повтарят, че доброто, щастливо изживеният миг, радостта да дадеш на другите шанс да бъдат по-различни днес, и повтореното индуциране на тези състояния и страсти е равносилно на себеизграждане съгласно хармоничния екзистенциален принцип. Живото, одушевено слово иззира от душата на поета и в този смисъл „носи своя кръст неизповядан“ с тайната надежда, че все още животът си струва да бъде споделен. Възторжена, тъжна, по хлапашки намигваща, изпълнена с желания, но винаги съсредоточена в себе си, поезията на Ванилин Гавраилов разгръща с думи енигматичната карта на конкретни (но и всеизвестни) житейски случвания - любовта към родното, към традицията, но и вътрешната, копнежна предразположеност към екзотиката, неиз-

менното неспокойствие на един дух, търсещ своя пристан там, при метафизичните извори на живота, където отвъдното ще отсее добрите поети ще възстанови мечтания момент на изначалното слово-ухо за света около нас.

Дълбоката интимност на съвременната жена предполага радостта, енергията на женското поетическото въображение да търси не само природни аналози, но и удивителното умение да влията често космически сегменти в различни поетически сюжети. Неизброими са превъплъщенията на чувството и въображението на Дима Димитрова в „Тя, жената“, поетическите метафори са винаги диалогични и отворени - говорят с някого, предизвикват, оценяват светата. Творбите ѝ обаяват поетическото чувстване тъкмо с приглушената женственост на мъдрото смирение, с мекотата на тихото битие, с приемането на живота без героика, без идеология или натрапчива претенция. За Дима Димитрова лириката е съдба, толкова неизразима и толкова драматична, както сблъсъкът на духа с повседневните нрави и страсти. Израз на един вътрешен живот, забравян, приспиван и събуждан като приказния дух от бутилката, словото ѝ дръзко улавя разширените обеми на пространството, бездъното небе, необятния простор. Естетичното у нея напуска висините и се приютава в естеството. Поезията става енергия, която разтваря в себе си извечното неспокойствие на един дух, търсещ своя пристан там, при метафизичните извори на живота.

Преминал „преспи и била“ и забил чрез словото корени дълбоко, „чак до дъното на вековете“, в последната си стихосбирка Кирил Георгиев отхвърля всякакви съмнения и страхове относно бъдещето на човека – закърмен с върхове и морски бездни – да побеждава. „Закъснял отговор“ носи привкус от евангелския текст, който ни учи да се борим докрай, докато „зрънцето у нас узрее“ за живота „богавдъхновен“. Антологична по характер, книгата носи отблясъка на много от изпитните, през които преминава човек, за да достигне до пътя на подражателя зима. Смъртта не е свършенство, свещен е животът на самотата, в който трябва да повярваш в „своите копита“ – в борба с ветровете, с бушуващите снегове, над урвите и стръмните сипеи на живота. Силата да ословеси и най-

интимните си копнежи и възжелания е едно от най-ярките достойнства на „Закъснял отговор“. Вътре в безкрайния живот, срещу времето, опитващо се да оспори съществуването, поетът търси същността, чиято памет призовава преданост и постоянство в този деликатен крехък свят. Поезията на Кирил Георгиев не предоставя алтернатива на невъзможността на света, нито е убежище от неговите опасности; самата тя е също толкова труднопостижима и рискова словесна операция, от която възможностите за оздравяване са неизвестни.

Постмодерното общество няма идоли, нито табута, нито героична представа за себе си, нито пък велики исторически проекти, способни да мобилизират обществото. Може би и това е причината книгата на Иван Кьосев „Маймунски работи“ да не се затваря в значението си на документално свидетелство за времето и хората, а да представя естествено състояние на съвременното ни литературно развитие. Като продуцираща смисъл, творбата не се отнася пряко до някакво настояще, а е продуктивно разсеяна към миналото и бъдещето. Изключително разнообразни като жанрови подходи – от есето до кратката автобиография – тези изповеди представят своеобразни духовни портрети от пъстрата мозайка на един колективен автопортрет на времето. Иван Кьосев знае как да разчлени социалния пейзаж, да го противопостави на яркостта на багрите или да го остави на вътрешната дистанция на зимната светлина, която забулва живите същества и предметите в едно странно сияние. Уникалната индивидуална автентичност на разказаните лични почувствания великолепно демонстрира познание за литературния контекст, за обществото и историята. Сборникът на Иван Кьосев въвежда нови равнища на персонажи, надхвърля равнището на забавно-анекдотичното, за да разкрие гротескно разкривени днешните социални и ментални тенденции. Може с увереност да се каже, че Иван Кьосев умее да представи като хуманистичен център на света социалните дъна и периферии (и смятаните за маргинални личности), да освети с човечност пропаднали каузи, да представи и неприютността на съвременния свят, и уюта на сътворяваните ценности и съхранен смисъл.

Продължава в следващия брой

В края на 2010 година излязоха две книги на Стефан Венецианов, посветени на две изключителни личности от духовния и културен живот на Европа, с различна национална принадлежност и съдба. Книгите не са поставени в общ издателски контекст, но в моя прочит намирам основание за известен паралел, който ще се опитам да направя в края на този текст.

Заглавията на двете наскоро отпечатани книги са „Божествената промисъл на голямата българка” – културно-публицистичен диалог със Жана Гълъбова и „Кралско посещение” – пиеса за последните години от живота на големия италиански композитор Джузепе Верди.

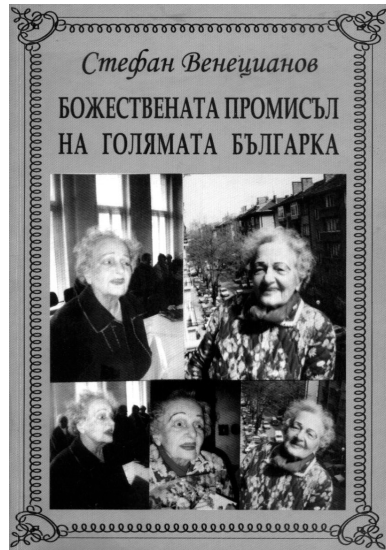
Написването на първата книга (по реда на отбелязването) е провокирано от изпитаното българско оръжие – убийственото премълчаване, игнориране, безсловесно заклеяване

на духовно извисената с наднационален ръст „персона нон гра” за родните ни екзекутори-доброволци. Тук не мога да отбележа имена на „доброволци”, защото те не са взвод, не са рота, нито друга малоформатна бойна единица; те са наказателна армия в национален мащаб. И колкото по-крехко и беззащитно в нравствено-етично отношение е духовното величие, толкова по-настървени са доброволците, особено към жени като Елена Николай, Яна Язова, Фани Попова-Мутафова, Жана Гълъбова и още колцина от различни гилдии и сфери на духовното ни пространство.

Всъщност аз отбелязах повече имена, а Стефан Венецианов прави паралел предимно между Елена Николай и Жана Гълъбова. Той

Д-Р МАРКО ИЛИЕВ

ВЪЗХИЩЕНИЕ И БОЛКА ЗА ЖАНА ГЪЛЪБОВА. ДЖУЗЕПЕ ВЕРДИ В НРАВСТВЕНО-ЕТИЧЕН РАКУРС

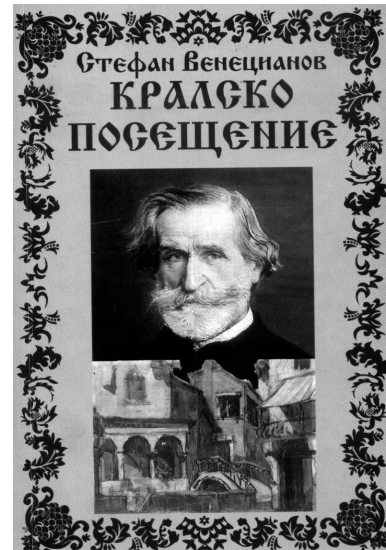

пише за това, че Елена Николай е принудена да напусне родината, след като две пианистки я скъсват на приемния изпит в Консерваторията. Но това не ѝ попречва да се превърне в знамението на XX век между мецосопраните на световния оперен небосклон. Между почерците на Николай и Гълъбова почти няма разлика в отстояване на националното достойнство, в отношението им към другите, в оценката им на стойностите – констатира Венецианов от досега си с двете Големи българки. Речникът им е пълен с хубави позабравени български думи. И най-вече обичат отечеството повече и от себе си! Елена Николай е казвала, че е „Голямата българка в Италия и италианка в България”. А Жана Гълъбова си остана Голямата българка в България! До края на живота си тя пише за българина и

българщината, за първенците на българската култура, между които на първо място е Иван Вазов; продължава да работи над фундаментални речници, да анализира и рецензира трудове, да редактира, да превежда.

Възхищение и болка е мисловно-емоционалният отзвук на автора от досега му до този „своеобразен връх на столетието не само с навършените 101 години (22 февруари 1908 – 14 октомври 2009), но и преди всичко със своя пословичен патриотизъм и божествен талант, впрегнати в утвърждаване на високите човешки идеали, в познанието и българщината”. А болката му е породена от убийственото премълчаване на тази наднационална, европейска интелектуалка, носителка на Международната Хердцова награда, почитана и препоръчвана в престижни чуждестранни университети от светили в лексикографията, определяна като един от върховете в науката и културата, независимо от това, че е изгонена от българската Алма Матер и премълчавана.

Имало е и достойни българи навремето, които са признавали и изтъквали изключителното дарование на Жана Гълъбова. Един от тях е академик Михаил Арнаудов, който не само че подкрепя нейната доцентура, но и прави следното признание: „Жана, ти стана причина да променя мнението си за жената. Аз бях против научната дейност на жената! Но ти ме постави на голямо изпитание! Ти си

човекът, който преобърна цялото ми схващане за жената! „

Следващият пасаж, който ще цитирам от книгата, е в потвърждение на същото: „Случва се така, че през 1939 година сама превзема целия факултетски съвет. На тържественото събрание са дошли учени от много страни с титли, известни трудове. Всички мъже, които излизат да превеждат на съответните езици, просто се провалят. На сцената излиза Жана Николова и започва своя превод на немски. Чужденците го възприемат като реч. Следват нестихващи аплодисменти.

–И това бе звездният ми миг! Ректор тогава бе Станишев. На другия ден той дойде и ми каза: „Госпожице Николова, Вие спазвате престижа на университета...”

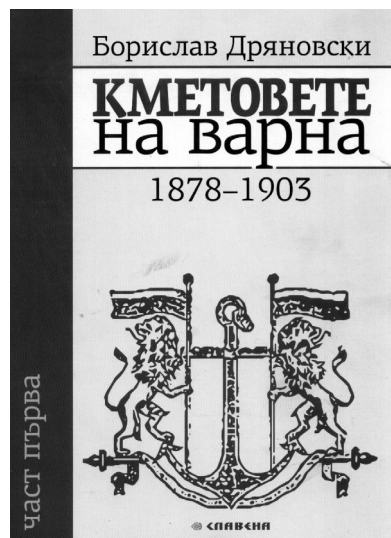
Единствената топлина в жи-

вота на Жана Николова Гълъбова е любовта на съпруга ѝ, проф. Константин Гълъбов и на други добри хора, които тогава ги е имало. На въпроса „А Вашият Сезам какъв е?”, тя отговаря:

–Моят Сезам крие една голяма любов, изразяваща се в богатства, които по някакъв начин излъчвам. Може би съм най-богатият човек с любов в България! Не знам друга жена, така да е била обичана. Ама не конкретно от мъже и чисто еротически, а просто от децата, жените, моите студенти и студентки, от бебетата им...”

Повече за Жана Гълъбова ще научите от книгата на Стефан Венецианов. Няма от къде другаде да прочетете нещо за нея, с изключение на кратка бележка от десетина реда в Интернет по повод на смъртта ѝ. Никоя друга медия не я отбеляза.

Накрая ще се опитам да направя съвсем кратък паралел между „Божествената промисъл на голямата българка” и „Кралско посещение” – пиесата за Верди, двете нови книги на Стефан Венецианов. В моя прочит възприемам паралела на нравствена основа. И двата образа са обект на завист, на ненавист, на обругаване. В Италия от Сасароли и компания по отношение на Верди, в България от множество Сасаролевци и Салиеревци по отношение на Жана Гълъбова. И Верди, и Гълъбова са еднакво беззащитни с високото си благородство, с всеопрощаващия си хуманизъм, с любовта си както към силния, така и към слабия човек, с безкористната си подкрепа на млади дарования. И двата образа са внушени от Стефан Венецианов като мяра за нравственост и достойнство. Авторът очаква и вашия прочит.

Борислав Дряновски, „Кметовете на Варна (1878-1903)”, изд. „Славена”, В., 2010 г.

Книгата на Борислав Дряновски е плод на дългогодишен труд. Тя е първа част от книги за живота и дейността на кметовете на Варна от Освобождението до наши дни. Книгата не предоставя само статистическите факти за времето на кметуване на отделните личности, а по интересен начин разказва за сложния им жизнен път. Чрез тяхната съдба се проследява историята и изграждането на съвременна Варна. Зад сградите, улиците, парковете, комуникациите, индустрията, просветното, културното и здравното дело в града стоят реални личности. Чрез тази книга варненци и гостите на града ще научат техните имена.

Асоциация „Да съхраним жената”, Център за социална реабилитация и интеграция на възрастни жени „Импулс” и Галерия Актив Арт представиха на 13 януари 2011 г. творчеството на Марица Гърдева и последната ѝ книга „Страхове и съдби”

Марица Гърдева е родена в гр.София. Участва в Школа за литературно писане под ръководството на Стефан Цанев.

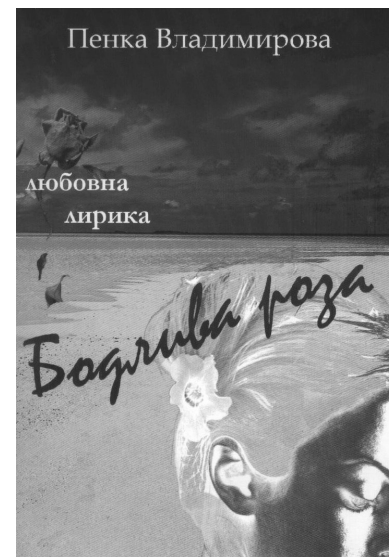
Печели призови места в множество национални литературни конкурси. През 1990 г. издава първата си стихосбирка „Пролетни гласове”. Завършила е специалност журналистика във ВСУ „Черноризец Храбър”. Била е главен редактор на вестник „Открит дебат”. През 2009 г. участва в май-

сторски клас под ръководството на ректора на „Московски литературен институт” проф.Тарасов. Същата година излиза първият ѝ сборник разкази „Страхове и съдби”.

Член на УС и заместник-председател на Сдружението на писателите - Варна.

В момента подготвя за печат нов сборник с къси разкази „Четири лица”.

Пенка Владимирова, „Бодлива роза”, изд. „КОЛОРИНТ-ПАК”, В., 2010 г.

ПОМИЛВАЙ МЕ

Защо сега да търсиме виновни,
че пътят ни бе труден
и трънлив,
щом съградили дом,
не сме бездомни,
щом поривът за радост
нак е жив.

Седни до мен.
Пред нас букет от рози
и чаши две
със дъхао кафе,
отминалото
да не ни тормози.
Помилвай ме със поглед кадифе.

Варлам Шаламов, „Лилав мед”, превод Владимир Стоянов, изд. „Славена”, В., 2010 г.

Първата поетична книга на Варлам Шаламов на български език. Благодарение на усилията на поета и преводача Владимир Стоянов през миналата година най-сетне този голям руски автор с трагична съдба вече е достояние и на българските читатели. По думите на преводача: „Аналогично на евангелската истина, че по-скоро камилата ще премине през иглено ухо, отколкото богатият да влезе в рая, звучат стиховете на Шаламов: „И крѣпките проплакват / по дрипите сега – / невецът се разплаща / със своята съдба.” Цялото битие е осмислено от поета в преносен смисъл като един личен „последен ремонт” по хоризонта и по правилата на вечната красота и непреходните стойности, определящи райската хармония и съвършенство.”

Несъмнено Никола Радев е сред националните ни белетристи, които дават облика и създават престижа на съвременната българска проза през последните десетилетия. Освен “Когато Господ ходеше по земята” Никола Радев е автор и на няколко стойностни книги с разкази, новели и повести. Той е преди всичко писател маринист, защото морето е свързано с неговата биография. Сборникът “Седем ключа на вода” включва над осемдесет разказа, в които писателят ни впечатлява и вълнува с психологически верни образи, със способността си да ги изгражда пластично, да ги индивидуализира, да ги направи запомнящи се. Суровият моряшки живот е главна тема на неговите разкази. В тях Никола Радев убедително разкрива високото си писателско майсторство, способността си да усеща и пресъздава различните чувства и душевни състояния и преживявания на моряците. От една страна е романтиката, изразена художествено-поетично. А от друга страна мисълта за брега, който тегли моряците.

На другия полюс са закачливите и свежи разкази с намигване. Подобни творби са типични за този белетрист. Никола Радев е деликатен и фин писател, който владее до виртуозност художествената мярка. А художествената мярка е тази, която превръща автора в писател. Забележителна е социалната му чувствителност. Романтика, суров реализъм и висок хуманизъм се преплитат в разказите. Общоманният патос е особено открит в разкази като “В око на урагана”, в който акцентът е поставен върху моряшката солидарност пред общата опасност – тогава няма българи, американци, руснаци, немци, японци и т.н. Всички при SOS се подкрепят, помагат си с информация, съвети и рискована взаимопомощ. В тази връзка е силен антивоенният и антимилитаристичен патос в някои от творбите. Никола Радев винаги разказва с уважение към другите страни и техните моряци. Неговият неподправен патриотизъм няма нищо общо с така познатото ни патриотарство, от което писателят се е опазил. Той цени и се гордее с качествата и добродетелите на нашите моряци и сънародници, без да подценява, омаловажава и принижава способностите на другите.

Никола Радев е първият български писател, който пише реално за морето. Преди него морските ни сюжети са изпълнени със супермени, докато „Седем ключа на вода“ развенчава мита за супермена. След него всички български автори, пишещи маринистика, създават подобни книги. Разказите от „Седем ключа на вода“ са не само ценен влог в класическата ни маринистика, но са и сред представителните български разкази въобще.

Новелите и повестите на Никола Радев притежават всички качества на сериозната литература. В новелите “Когато шинелите отесняваха” и „Когато се завръщаме“ за пръв път в родни лиературни творби главни герои са обикновени матроси, а не морски офицери и командири. Затова едва ли е случаен фактът, че дебютната му книга „Матроска обич“ (1964) в продължение на три години е най-четената книга според тогавашната анкета на вестник „Народна младеж“.

Повестите “Маримани”, “Море на вторите бащи”, “Залезът на морските вълци” и “Седмото весло” затвърждават високото белетристично майсторство на писателя. Творбите са населени със силни и оригинални

образи, проблематиката им е важна и универсална. Ето как с Димитър-Димовско майсторство е описана Яна от повестта “Маримани”: “Всичко у тази жена беше хубаво. И лицето ѝ – такива лица бе виждал на репродукции от стари майстори: матова кожа и зелени очи. Очи ту с хладен блясък, ту леко мътни от непонятна, порочна страст. Тялото ѝ беше гледано. Тяло, все още еластично с прохладен, леко тръпчив дъх. Движенията ѝ бяха неволни и точни, каквито са движенията на душевно напрегнати хора. Имаше нещо трагично в тази жена, нещо извън природните закони. Като че духът и тялото ѝ живееха чужд един на друг живот, живот на непримирима борба, в която няма победител.” В Яна усещаме въздействието на фаталните жени на Димитър Димов, тя ни напомня с нещо едновременно и на Ирина, и на Фани Хорн. Повестта “Маримани” е дипломната работа, с която Никола Радев завършва Литературния институт “Максим Горки” в Москва. Никак не е случаен фактът, че безусловна отлична оценка ѝ поставя не друг, а преподавателят и научен ръководител на Никола Радев в Института, големият руски писател Сергей Залигин.

В повестта “Море на вторите бащи” става дума за много “неща от живота”, размислени и премислени през героите на творбата, и преди всичко чрез централните персонажи – капитан Николай Мартинов, жена му Бина, Светла и Иван. Сюжестът е обединен около размишленията и преживяванията на главния герой Николай Мартинов. Нещата се променят, когато в живота на капитан Мартинов се появява Светла. Великолепни са не само диалозите между Светла и Мартинов, но и авторските вътрешни монолози, които разкриват богатите писателски възможности на Никола Радев. Повествованието е много динамично, защото този писател нееднократно е доказал, че е майстор на словото, което носи вътрешно напрежение, на съгъстената проза. Никола Радев с малко думи казва много неща, с минимум слово той постига максимум внушения. Задъханите, къси, нервни реплики и изречения на Светла напомнят на диалозите и думите на героините на Достоевски, които са нагнетени до унес и ужас. Страх да не останат без ответ чувствата ѝ трескаво владее героинята, затова така бурни са поривите у нея. В повестта усещаме силните чувства на писателя – болка, гняв, любов, страст, сила, смелост, отговорност, възторг. Забележителна е мисълта на Светла: “На този свят не е достатъчно да си добър. Трябва да си готов да понесеш и последствията от добротата си.” И аз се чужда как повестта не е филмирана още навремето.

В повестите “Залезът на морските вълци” и “Седмото весло” Никола Радев е предусетил процесите и симптомите на болестта на обществото и ги е изразил чрез капитан Иван Герасимов и мичман Матев. Тези две повести се открояват с безпогрешния, безпошаден и безмилостен социално-нравствен обществен разрез.

Когато внимателно четем книгите на Никола Радев, ще открием и разберем, че за този писател няма по-социално нещо от семейството. В семейството на мъжа и жената рефлектира цялото социално-психологическо човешко битие, семей-

ството представлява своеобразен минимодел на света.

През 1999 година в списание „Факел“ излязоха откъси от уникалната книга на Никола Радев “Когато Господ ходеше по земята”, която е своеобразен връх не само в неговото творчество. Без преувеличение може да се твърди, че епизодите, в които главен герой е самият автор, се родят с най-високите образци от нашата автобиографична литература от “Житието...” на Софроний, “Записките...” на Захари Стоянов, до “Преди да се родя...” на Ивайло Петров. Книгата е смесица от неподражаем автентичен хумор и трагични страници от живота и битието на най-великите руски класици и на големи имена от съвременната руска и българска литература. Творбата включва 92 разказа и няма нито един маловажен, случаен или незначителен. Хуманизъм, състрадание, съчувствие, остра социална чувствителност характеризират тия епизоди.

Основната линия в книгата са епизодите, свързани с руските класици – Пушкин, Лермонтов, Гогол, Достоевски, Толстой, Тургенев, Чехов, Горки, Леонид Леонов и т.н. Никола Радев разказва известни, не толкова известни и някои напоро непознати случки от живота и писателската им дейност и съдби. Тук преобладава високата трагика, ха-

творчество става дума. Това обаче са разсъждения писателски, на писател за сродни писатели, поети и литератори, които очевидно Никола Радев счита за творчески близки. Въпреки драматизма и трагизма от книгата лъха свобода, нещо жизнено, епикурейско, хедонистично, витално и бохемско извира от творбата. Дионисиевото начало, Бакхус са на много страници от книгата. Образно и картинно е описан славният руски запой в “Приятелите”. Такъв запой освен всичко друго е и смислен, а не безцелен, за наливане, защото всякога е придружен с проникновени разговори за литературата и творчеството. Смелият и смислен натурализъм при Никола Радев е съчетан с писателско майсторство от висока класа, достигайки до концептуалност. Ефектните сцени са съчетани с високата ефективност на словото на писателя. С невероятно майсторство на разказвач Никола Радев умее блестящо да наежи очакването на читателя, да предаде с малко на брой и съдържани шрихи едно разтърсващо описание на човешките страсти, страхове и пороци, на духовната извисеност. В тази книга, както е във всяко истинско изкуство, битът преминава в битие, навсякъде битът е одухотворен.

За да намали напрежението, на места Никола Радев вмъква сатирико-хумористични и иронични епизоди, фрази и изрази, които служат като буфери и чиято цел е да ни освободи от интензивността на преживяванията, да сваля напрежението, да ни разведри, но и те са толкова съдържателни, че не успяват да ни отклонят и разсеят, а напротив – чувствата и преживяванията си остават все така емоционално напрегнати. Сякаш между другото, с намигване, писателят ще подхвърли без капка вулгарност и примитивна чувственост: “Каквото у царичката, таквоз и у магарицата.”

В тази книга Никола Радев е блестящ разказвач на истории, майсторски разказани и в същото време моралист. Но същевременно моралист, който постоянно се предпазва да размахва назидателно пръст. В остроумната си и артистична проза Никола Радев достига до онези извисяващи ни мигове на разбиране и приемане на Другия – с всичките му слабости, странности и грешки. Писателят тънко и саркастично се присмива на идеологическата ограниченост и политическата слепота. Несъмнена е невероятната дарба на Никола Радев да улавя смешното, да го изобразява, да ни разсмива, натъжавайки ни. Писателят ни доказва, че смехът съвсем не е смешна работа. Хуморът, присмехът и иронията бликат направо от сърцето му. С широк замах и без притеснение писателят се шегува и подиграва със себе си. А самоосмиването е признак на самочувствие и силен дух. Всичките тези особености са част от несъмненото художествено майсторство на Никола Радев. Както дълбоко философските, драматични и трагични размисли и страници, така и иронично-сатиричните моменти ни задържат във високите зони на голямото изкуство.

Специално искам да обърна внимание на езика на книгата – сочен, метафоричен, експресивен, богат, изразителен, тънък, великолепен със своята интелигентност, просто безупречен. Тази проза притежава висока пластичност и колорит, словото е с отсенки, полутонове и нюанси, една ювелирна бе-

летристика, която е истински пир за душата. Колкото и да сме професионално подозрителни, колкото и да сме обръгнали от литература, от чете на всякакви книги, включително и класика, “Когато Господ ходеше по земята” властно и неподкупно ни грабва от първата си страница, защото усещаме първичната сила на Словото – онова Слово, за което много по-често мечтаем, отколкото срещаме. И това Слово поглъщащо жадно и ненаситно до последното изречение, до последната дума. „Когато Господ ходеше по земята” е книга, която който я прочете, няма как да не я препрочете или препрочита. Това е една от двете български национални белетристични книги, които са ме впечатлили най-силно през последните повече от две десетилетия.

Макар че прозата на Никола Радев респектира, около неговото име и творчество не се шуми много, но вероятно и той е наясно, че това е типичната съдба на най-талантливите, защото литературната история изобилства от примери, че в последна сметка между литературната стойност и популярността на писателя почти винаги има пълно разминаване, това е като че ли аксиома в литературата. Всъщност най-голямото признание като писател Никола Радев получи от Русия – през 2005 година за книгата “Когато Господ ходеше по земята” му бе присъдена най-високата и престижна литературна Награда на Русия “Михаил Шолохов”. Ще подчертая, че присъдената Награда на българския писател Никола Радев е съвсем заслужена. Има и още две подробности около Наградата, които съвсем не са маловажни. Едната е, че Никола Радев е въобще първият чуждестранен писател, който е удостоен с Наградата “Михаил Шолохов”, а като имаме пред вид известната ревност и патриотизъм в повече на руснаците, изводът се налага сам. Освен това впечатляващ е и фактът, че Наградата Никола Радев получи за стогодишния юбилей на великия руски класик!

Никола Радев няма книга, от която да се притеснява или срамува. Независимо дали е писана през 60-те години на миналия век, или днес. А „Когато Господ ходеше по земята” е точен негов писателски изстрел в центъра на белетристичната десетка. Тази уникална и харизматична книга е с всички шансове за трайно творческо присъствие в националната ни литература.

Бъди жив и здрав, скъпи приятелю и Писателю Никола Радев. На многога лета!

* В брой 5-6 от декември 2010 г. на варненския вестник „Литература и Общество“, на 1 и 2 стр. редакторите на изданието поздравиха Никола Радев с неговата годишнина. Но го направиха като **окрадоха** статията, която публикуваме по-горе. Цели абзаци! Дори и името на автора ѝ (Никола Иванов) не споменават, както е редно при цитиране на чужд текст (макар че в случая става въпрос **направо за буквално преписване!**); нито някой от редакционната колегия се е подписал под публикацията. А за в. „КИЛ“ авторът лично я изпрати... Не така, колеги! Особено пък като се титулувате „национален вестник за литература, изкуство и обществен живот“! Изглежда за „Литература и Общество“ кражба на интелектуална собственост е една от същностите на определението „национален“. И не го правят за първи път!

КИЛ

Никола Радев на 70 години

НИКОЛА ИВАНОВ ПЪРВОКЛАСЕН ПИСАТЕЛ*

„Бих искал да зная, как се разбираме помежду си: нали говорим на различни езици“, мислеше си всеки от тях. Гласът на мислите им се разтваряше в многозначителното мълчание на огромните здания, в безшумния полет на праха и в шепота на прелистващите страници. Мислено те се споразумяха да си говорят на „ти“, та нали се познаваха отдавна и им предстоеше – ни повече, ни по-малко – да бъдат заедно навек. Зигмунд, наистина, дълго време не отстъпваше, непрекъснато искаше да се отнасят почтително към него и продължаваше да говори с поучителен тон. Най-после той все пак позволи да се обръщат към него с малкото му име, главно защото беше покорен от почти детската непосредственост на Федерико, който също като Св.Франциск от Асизи беше на „ти“ с луната, слънцето и смъртта.

- Обичам вкуса на смъртта – казваше Федерико с усмивка – той по странен начин съчетава в себе си вечното движение и неподвижната вечност; виж само колко живи същества се хранят от нашата смърт – следователно не само на мен ми харесва нейния вкус... „Един мъртвец в Испания е по-жив от живите другаде“ – чак сега разбирам смисъла на тези думи, чувствам се като мъртвец прекрасно, а ти, Едгар, само пиеш. Не те ли боли главата?

- Сега вече ми е все едно. Пия, защото все още се надявам да си спомня как се озовах в тази проклета балтиморска клиника, това е най-дългата амнезия, която съм изпитвал – и от тогава все не мога да се събудя. Колкото повече пия, толкова по-близо съм до състоянието на амнезия. Може би покрай тази амнезия ще успея да си спомня други амнезии. Не съм загубил надежда.

- Ти никога няма да си спомниш, този сън вече не е твой.

- Хайде да попитаме Зигмунд, какво си мисли той за този сън?

- Ти познаваш Зигмунд прекрасно; той няма никога да ти каже, какво е станало в действителност. Както винаги ще започне да ти обяснява защо сънуваш точно този сън, което ти самият отдавна си забравил и както винаги ще започне да те тормози с въпроси за майка ти и за осиновителя ти.

Зигмунд не ги слушаше, той бе зает да чете лекция по теория на психоанализата на своите поклонници и да хвърля огромни, невидими книги, когато му задават неправилни въпроси. – И от къде си намира кокаин? Никога не спи и на лицето му няма следа от умора?

- Там от където и ти, Едгар си намираш пиене, виж чашата си – тя никога не се изпразва, а ти си вечно пиан.

- Ще пия докато не си припня – продължи да упорства Едгар.

- А аз си спомням как стреляха в мен, как паднах в дълбоката яма и заспах. На следващия ден те се върнаха и започнаха да развяват ямата, а аз исках да им извикам да не правят това, че още съм жив, но не мога да се събудя, но те не чуваха гласа на мислите ми. Гледах един филм за себе си; в

ролята на моя милост беше един мой съименник – Анди Гарсия. В този филм вечно ме убиваше някой друг, беше невъзможно човек да се добере до истината, и всеки път умирах по различен начин. Веднъж погледнах към празното небе и през сълзи попитах: „Къде е моята луна?“ И пак попитах: „Къде е моята луна?“ и сълзи бликаха от моите очи. Сякаш онзи, който бе написал сценария ме бе сънувал... иначе от къде би могъл да знае, че аз умрях в безлунна нощ, че търсех моята луна, докато не заспах и не забравих, че няма вече да я видя. Сега аз мога да докосна луната си с ръка, студена е и влажна тя като земята тук, в която спя. И мога даже да напиша лунни стихове, които си отиват на разсъмване от мен... Ян Гибсън – иначе благороден човек – написа, че се страхувам панически от смъртта; не помня така ли беше – смъртта ми засече, имам ключ за времето, но не мога да се събудя, за да потърся нужната врата.

- Панически съм се страхувал от смъртта... колко странно! Колкото по-страшни са техните войни, толкова по-силен е страхът им от смъртта, толкова по-

ГЕОРГИ ХОДЖЕВ

СМЯХ В НООСФЕРАТА*

Литературна фикция

страшно е за тях да губят своите близки, да умират в самота, бих искал аз да зная за какво! Нали реалността, която е край тях е много по-мрачна и страшна от най-страшния и най-мрачния от моите разкази... нима може да се сравни упадъка на замъка Ашер с падането на тези две огромни здания! Та вижте как четат те моите книги, от всичко се интересуват: моята нещастна братовчедка ли е прототип на Аннабел Ли и защо всичките ми жени умират, и какво означават зъбите на Береника, и как описвам стаите и къщите, и какво се крие зад тези описания – тук, разбиа се, е виновен Зигмунд, с теориите му, и на това отгоре ме обяха за изобретателя на детективския роман! Готови са каквото си поискат да го видят в моите разкази. Бягството от реалността в процес на тежко разпадане на личността, готика, пианство и опустошенията на порока, всичко, каквото поискат освен смъртта, която диша от всеки ред, написан от мен, която прозира зад всеки ден от моя живот; като Принц Просперо, те се опитват да избягат от Алената Смърт, но тя ги настига, когато най-малко я очакват! Като Роде-рик Ашер, те погребват своите мъртъвци в безименни гробове под своите невероятни здания, но мъртъвците им се смеят в лицето и сградите се срутват върху техните безгрижни глави. Жалко, че не мога вече да пиша – веднага забравям казаното.

- Не можем повече да пишем като преди; ние пишем върху нощния въздух или по пясъка; думите ни са зеленият вятър и студената лунна светлина. Говоря аз с Ел Амарго и той вече не бяга от мен както преди, защото вече и двамата ни няма, записвам това върху пясъка, но невидимото дунде идва и изтрива написаното.

Тогава аз разбирам, че Ел Амарго, който го няма, ме сънува, че Ел Амарго е сънят на Федерико, който не се отзовава при произнасяне на името му и не помни своите сънища, който спи и не може да се събуди. Говоря с Ел Ниньо (Малкия) и му казвам: „Пази се от Луната!“ и разбирам, че му се явявам на сън, в предсмъртния сън, отивам си, Ел Ниньо умира и повече не ще се видим. Всички знаят, че от деня на моята смърт вече не видях Игнасио, понякога си мисля, че го направих неузнаваем в своята поема, и затова не се срещаме в сънищата си.

- Казах аз на Шарл**, когато му се явих на сън, в отсъствието си ние се видоизменяме и ставаме други, само отдалеч напомнящи на онези, които бяхме. Проме-няйки се в очите на онези, на които се явяваме на сън, ние си оставаме предишните в собствените си очи, но не можем да се убедим в това, защото след смъртта ни те закачиха огледала в домовете ни... Шарл забрави този сън, впрочем, както и аз, но когато се събудих, позволих да разберат за мен онези, които не подозираха за моето съществуване. Както

забеляза ти, Федерико, на тях им хареса вкуса на моята смърт, и те вече не едно поколение се хранят с моите сънища. Щом прочетоха теориите на Зигмунд, те с нови сили се нахвърлиха върху моите книги, глождат ги, глождат ги, като гладни ягуари. Зигмунд, ти ме изтласка от техните сънища, на твоето място бих анализирал естеството на това изтласкване!

- Да, сеньор – каза Федерико, невидим в светлината на луната – опитай се да тълкуваш себе си като сън, който се промъква там, където се опитват да сънуват другите!

- За съжаление, Едгар, не знаех нищо нито за теб, нито за твоите книги... Иначе непременно щях да напиша нещо по този въпрос. Твоя „Imp of Perverse“ сякаш плаче за клинически изследвания по моя метод, а пък останалото ти творчество е просто подарък за мислител от моя мащаб. Ти просто си живия Исус за лекаря Св.Лука, че и повече...

- Да, наистина съм жив Исус, вероятно е сравнението ти...

- Пак това фамилиарно „Ти“ – промърмори Зигмунд – аз съм много по-възрастен от теб!

- Живият Исус – продължи Едгар, отпивайки от чашата си с вино, прозрачно като нощен дъжд – е онзи, който е идвал в съня ти и те е вдъхновявал за твоите открития – без мен ти нямаше да имаш материал, без бедния Едип, ти нямаше да бъдеш актуален, също както без живия Исус Евангелието нямаше да съществува!

- А без Евангелието Исус би си останал никому неизвестен галилеец; вие никога нямаше без мен да постигнете истинското съдържание на книгите си – аз открих езика на безсъзнателното, на който, без да съзнава това, говори цялото човечество!

Художник Николай Лазаров

- И повярвах в алгебрата на хармонията! Дявол да го вземе, идеално изречение! Когато за пръв път я чух от онзи руснак, убит в дуел – каква прекрасна смърт – аз също си помислих за теб, Зигмунд, макар ти още да не съществуваше! През целия си живот ти правеше само това, опитваше се да повярваш в алгебрата на хармонията...

- И да запреш дуендето в клетката на мъртвата геометрия! – допълни Федерико.

Зигмунд побесня и хвърли към тях огромна книга – дочуха страшен шум на страниците, който се промъкна през несекващия вятър.

- И все пак „Отвъд принципа на удоволствието“ е шедевър – каза Федерико, усмихвайки се по детски примирено – на някои страници аз даже дочувам как дуендето пляска с криле и по устните си усещам розмариновия вкус на смъртта.

Зигмунд се усмихна величествено и в брадата му блесна сребърния скреж на кокаина.

- А кое е това нещастно дете, играещо си на непостижимата игра на непрекъснато повтаряща се скръб? – мрачно попита Едгар...

- Това е мой внук, а майка му действително почина веднага, след като завърших тази глава. Представете си дъщеря ми и досега не разговаря, заради това че я лиших от име...

- Името убива – дъщерята на Морела живя до момента, в който името ѝ се откъсна от гроба, и не я призова да се върне обратно. Но Морела никога не е съществувала, тя беше мой сън, и аз можех да си позволя да я убия. С живите човек трябва да бъде по-внимателен.

- Затова и аз не ги наричам с имена – страхувах се, че по този начин щях да измъкна Смъртта

от нейното убежище, като в онези игри, знаете, когато децата призовават магьосници и умират в съня си. Точно този страх ме накара да напиша „Unheimlich“.

- И как принц Просперо се крие от смъртта, опитвайки се да докаже, че unheimlich е даже много heimlich***...

- И че да те заровят жив, не е чак толкова страшно – допълни Федерико, потръпвайки от допира със студената пръст и лигавите червеи, които все не му се отдаваше да отхвърли – защото това е изначалната, сладка, безсъзнателна мечта за вътрешноутробно съществуване...

В този момент всички си спомниха, че вече са говорили за това и се засмяха, както се разсмиаха всеки път след този разговор, а след като секнаше смехът, забравяха и подхващаха отново разговора си. Принудително повторение, смееше се Федерико, напиши нещо за това повторение, Зигмунд. А Зигмунд се смееше със скърцащ старчески смях, сипещ се като кокаинови снежинки, вихреци се върху лунна пътека; Едгар се закашля от смеха си, опитвайки се да го приглуши с глътка вино с цвят на нощни сълзи. И смехът на техните мисли се разтвори в многозначителното мълчание на сградите, в безшумния полет на праха и в шепота на прелистващите страници.

* ноосфера – понятие, въведено от акад. Вернадски, означаващо еманация от мислите на всички съществуващи и съществували в историята хора, вечно витаеща около планетата.

** Шарл – става дума за Шарл Бодлер, първия преводач на Едгар По на френски и един от първите в световната литература.

*** Unheimlich – трескав, тревожен, трепетен. Heimlich – таен, прикрит

ЯНА КУЗМАНОВА

Нарисувай ми вълшебнико море,
пред картината ще спирам да те чакам,
ще минават дните покрай мен,
ще се спират хората в сумрака.
В техните усмивки и ръце
твоите ще търся уморена,
че ми даде теменужени нозе,
да вървя прекрасна и смирена.
Нарисувай ми вълшебнико криле,
да долитам винаги до тебе,
там при бездните на страшното море
да ти нося светлина и време.
Нарисувай ми вълшебнико сърце,
че го дадох моето в замяна
за очите на едно момче.
Дето вечност ми остави – не остана!

Защо не мога да съм по-суетна,
тогава може би за теб бих била
сърна, която искаш да я имаш.
В изиящните ѝ тръпки да откриваш
това, което другите не могат.
Да съм сърна и да ти давам сила
с това, което няма да е било.
Потрепвам, гледам тъжно и съм дива.
Не съм сърна, жена съм
и ме имаш!

ГЕОРГИ ВЕНИН

НЕСЕБЪР

Тук:
Не се бърше влажната скула на рифа удавник
от вятъра, вечно небръснат и хлипащ
Не се бърза ни към, нито от вододела на залива
и само под него въртопи и бързеи кипват
Не се бърчат вежди над тъмни прозорци и вопли
срещу борея, защото неумилостивимо е длетото му
Не се бърка в уюта на тази любов между пяна и облак
нито корабен кил, ни на лодка рибарска греблото
Тук:
Не се бърника във бърлогата, къде-
то заспива нежната душа на бриза
Не се бърбори: брътвежите са демодет.
Освен: бродерия, бърдуче,
морска сол в чеиза

Не-се-бър...
олтари под небето...
Там.

ЗИМНА СОФИЯ

Киша. Кал. Коловози.
Блясък. Блъф. Буризан.
Гол грамаден град, грозен
като черепа чер на Чоран.

Кръст от кости: кръстовище.
Златен зъб и задръстен замах.
Лед. Лисичи леговища.
Светло – сенчесто. Страх.

Релси. Ретрореклами и ребуси.
Смет. Сметана. И сив снегопад.

... Ти целият скован от себе си,
о, шумен и безумен град!

ПЕТЪР КОСТОВ

НАДЕЖДА

Отиде си най-топлото ми лято,
последното навярно... си отиде.
А жеравно смаляващо се ято
на юг отнесе спомена ми свиден.

Жестоки, коси, снеговете идат –
безмилостни като върха на ножа.
И ще боли от тях като обида,
душата – не настръхналата кожа.

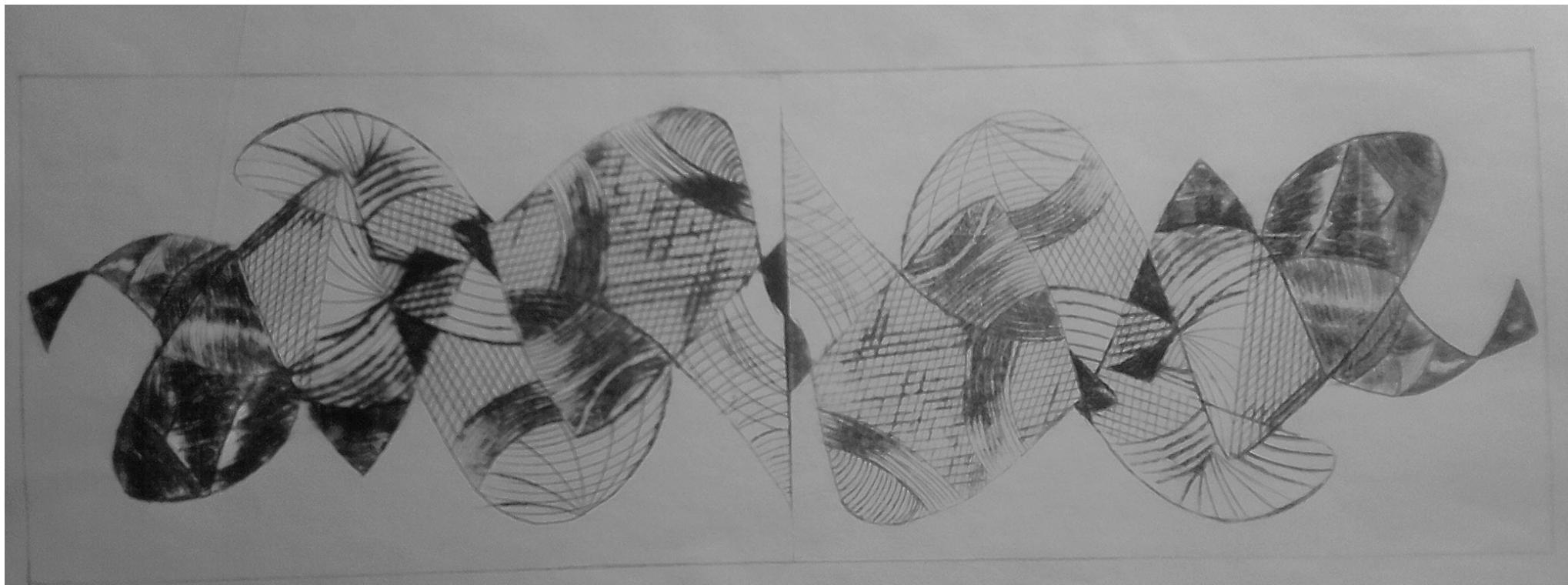
Но аз, макар скован под преспи бели,
ще чакам оня южен лъх, когато
ще дойде пролетта и ще застели
пак цветното легло на мойто лято.

ЕСЕНЕН МОТИВ

Със жален писък жерави на юг
отлитат с клин разсекли висините.
Знам, с пролетта отново ще са тук.
Отлитнали – не ще се върнат дните.

Годините изчезват в вечността –
ни миг обратно времето не връща...
С тревожен писък птиците в нощта
отлитат. Мракът писъка поглъща.

Когато по небесната следа
се върнат след отминалата зима,
ще ги посрещнат старите гнезда.
И аз, ако... ако... дано ме има!

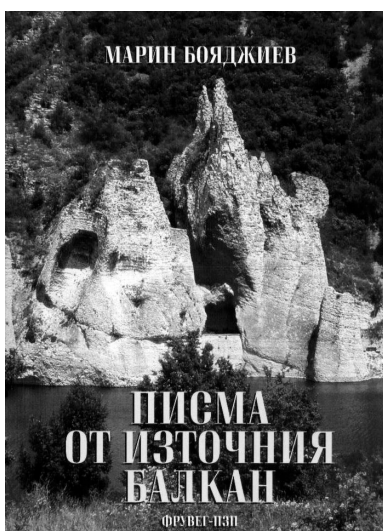
Художник Николай Лазаров

МАРИН БОЯДЖИЕВ

До Георги Ходжев

Тъй много ангелски пера
разхвърляни са по небето!
И уж отива си нощта,
а пък луната ярко свети...
Там – зад отсрещните скали
пияно слънцето ридает:
„Жени и вино, вино и жени...”
Вселената е празна, душна стая...

Събудих се от есенния хлад...
Студено е сърцето – чаша вино
забравена след пир богат...

Толкова черна земя помежду ни е легнала,
че се чудя как още сме живи!
Къртичини надигат пътищата улегнали –
многогочия след думи горчиви...

Добре или зле, но се държим на краката си!
Крила все още не са ни поникнали.
Но в нощите, през илюминатора на луната
искаме в други галактики да надникнем.

Храним се с илюзии недостижими,
пием блудкавия чай на мечтите.
Дано болестта на човека най-сетне премине
и снее по-близо звездите!

Последна сламчица. И кал. И перушина.
Довършени са вече новите гнезда.
И лястовичките на весели дружини
насичат тънко сладостната синева.

Те от любов сега така примират,
че още малко – ще се пръснат нежните
сърца,
от полета им неразчетен въздух ми спира
и виждам ги високо като чудни петънца.

И ме раздира болка тъпа –
след месеци ще опустее малкият им дом,
когато есента със плодове настъпва,
а те ще си отиват мълчешком.

В НОЗЕТЕ НА БОТЕВ

От стр. 1

ПОСЛАНИЕ

(На Св. Търновски)

Святи владико! Пастир народен!
Днес тебе песен пая за слава
и казвам, отче, ти си достоен
не за епархия – за държава,

но като човек религиозен
искам да зная – ще знаем двама –
де е и нашият попец упоен –
в черквата или в хамама?

Защото, отче, в село приказват,
че в Ески Захра кога си ходил,
дърво ли, поп ли – това не знаят –
на баните си го упоил.

Острието на тази сатира болезнено засяга религиозните чувства на българина и надали “редуцирането” на Ботевото творчество е било предизвикано единствено от чисто литературни съображения. Навежда ме на тази мисъл известният факт, че в поетичното творчество на Ботев има и други сатирични злободневки, неравностойни художествено с христоматийните му стихотворения.

Другото стихотворение, също непубликувано в по-късните издания на Ботевите съчинения, няма високи художествени достойнства и вероятно поради това “основателно” не е включвано, тъй като е в пълно противоречие със строгите патриархални нрави и морала на онова време.

Според мен, това Ботев е направил умишлено, за да осмее със злъчната си ирония творческата безпомощност и ниския художествен “критериум” на г. Шишков*, когото призовава “да си опере мозъка в Дунава”. Затова стихотворението трябва да се възприема като пародия на съдържанието, стила, духа и вкуса на тогавашните “песнопойки” и даскалската поезия. Затова и стихотворението е озаглавено “Песен на букурещките български ергене”.

Сатирата е насочена и срещу Д. Войников, който “да турне тая песен на ноти, та кога му каже българският народ: ела, синко, да ти дам хилядо жълтици, да съставиш театрална трупа”, т. е. да има поддръка готов текст.

С това стихотворение Ботев прави своеобразно продължение на “Защо не съм?...” и не спира да мята злъчните си стрели и срещу други просветители: “А оркестърът на “Бременските музиканти” е готов: с гайдата рап (тогава не само гайдарджиите са били “рап/ъри” – Б. а.) Стоянов, с тъпанът дотпи Мънзов, а с дзурлата г. Друмев (ако предпочете да стане владика – то друга работа). А за капелмайстора добре ще е ако се съгласи да приеме т-г Паничков, на когото тънчкият музикален слух отдавна вече е познат на г. Войникова”.

За да се разбере правилно

тази сатира на Ботев е необходимо да се каже, че Т. Шишков е български педагог, драматург и критик, който е осмян и във фейлетона на Ботев “Хайде на изложбата!”. Фейлетонът взема за повод Световното изложение във Виена (м. май – м. септември 1873 г.) и съответва търновското читалище да изпрати във Виена Т. Шишков, щото “ще изучи педагогията тъй, както е изучил българската народна поезия, за която като четете преди две години в Браила, и бабичките дору плакаха.”

Добри поп Войников е драмописец, театрал, основоположник на българския театър. На 11 май (Св. Св. Кирил и Методий) 1868 г. театралната трупа на Войников представя поредната му драма “Покръщение в Преславския двор”. Хр. Ботев участва в тази пиеса в ролята на жреца Светолд.

В. Д. Стоянов (Васил {Велко} Димитров{Пометков}, 1839 г. – 1910 г.) е член на Българското книжовно дружество и редактор на неговия орган “Периодическо списание”. За него в същия фейлетон (“Хайде на панаира!”) Ботев пише: “...само не го гуждайте в сандък, а в кафез, та да може да гледа и да събира статистически сведения за гаргите.”

През 1875 г. отново започва да излиза сатиричният в. “Тъпан”, под редакцията на Иван Иванов Мънзов. (Помога на Л. Каравелов за издаването на в. “Свобода”.) От в. “Тъпан” излизат само четири броя, печатани заедно с в. “Знаме” в печатницата на Д. Паничков, родом от Калюфер.

Още като студент В. Друмев е приет за член на Българското книжовно дружество. Ботев остро го критикува за неговите богословски възгледи.

Ето и самата пародия.

ПЕСЕН НА БУКУРЕЩКИТЕ БЪЛГАРСКИ ЕРГЕНЕ

(Посвещава се на най-малкия)

Забравих да се жена,
драм-бамба-думба-драм!
Дор ма чичо не подкани,
драм-бамба-лумба-драм!
“Ожени се чичовото,
та земи си слепа Райка,
тамам мома на сто години,
а ти ерген сто и дайсет.”
Послушах го, заженях са,
изпроводих сватовете,
сватовете, кумувете.
Земах ме невестата,
пратихме я на бял Дунав
да се мие, да се трие,
да се реши, да се щипе.
Изтъркала кола хума,
изтрошила кош гребени;
пратихме я в чеквата, –
пуста хубост, пуста гиздост!
Поповете онемели,
калугерите ослепели!
Във неделя ни венчаха,
във понеделник е родила:
едно дете, мъжко дете,
със опинци, със цървули,

със остенът пред волове;
зъбите му като тесли,
въшките му като прасци,
гнидите му като телци.
Погледнах го, почудих се,
а то викна та ми запя:
тралалити-трамба-ламба!

*Драм-бамба-лумба-драм се повтаря подир всеки стих, но този вариант е само за ония ергени, на които са побелели космите, а на които са изпопадали и зъбите – те трябва да повтарят “Тралали-трамба-ламба.”

Пояснението под линия е направено от Ботев.

След Освобождението Тодор Николов Шишков е учител във Варна, управител на Канцеларията на Варненския губернатор, помощник-прокурор в града, председател на окръжния съд в Шумен и Свищов, инспектор на Свищовския учебен окръг. Васил Друмев става митрополит Климент, подложен на гонение от Ст. Стамболов; Васил Димитров Стоянов е назначен за Варненски вицегубернатор, след това е държавен комисар в Източна България по настаняване на бежанците, началник на канцеларията на Народното събрание и пр. добре платени държавни служби; Иван Иванов Мънзов е секретар на Свищовската и управител на Русенската и Варненската митница, търговец. Автор е на първия закон за митниците.

От споменатите в тази сатира на Ботев, всички го надживяват и след Освобождението заемат високи държавни служби, и живеят охолно. Единствено неговият съгражданин хаджи Димитър Николов Паничков умира в бедност. В предисловието към пародията името му е противопоставено на останалите просветни деятели. Най-старите печатари (полиграфисти) знаят, че който продължително време работи в печатница не може да има “тънък” слух.

Затова и смехът на Ботев е не само язвителен, но продължителен и гръмогласен. За да изпадат в нозете му от безпощадния му гръм и трясък.

След Освобождението – този смях ги стряска само насън. И след всеки кошмар – отново тръгват към високоплатените държавни кресла в съдилища, инспекции, митници и Народно събрание.

И след 9. IX. 1944 г. и след 10. XI. 1989 г. – пак е същото.

Това пък е кошмар за България.

* Тодор Николов Шишков (1833 – 1896 г.) – роден в Търново. Учи в гръцко училище, следва литература в Сорбоната със степендия на Високата порта. Учител по френски език, бълг. език, председател на търновското читалище, управител на бълг. училище в Цариград. Б. а.

ТАТИНА МЛАДЕНОВА

“ХАРМОНИЯ” Е НОВОТО УБЕЖИЩЕ НА ПРИЯТЕЛИТЕ НА ИЗКУСТВОТО

Валентина Антонова с първите артистични гости на Културния дом „Хармония” – Румен Статков /вляво/ и Ивайло Крайчовски.

Варненското културно пространство се обогати с нов културен дом. Неотдавна бе открита галерия, зали за срещи, обучения, представяния. Създателите му – Арт център “Арета” и сдружение “Old Kids” (“Стари деца”), не само обединяват стремежите си да внесат нов дух и настроение в живота на Варна, а и избират наименованието “Хармония”, в което е закодирано послание до бъдещите посетители.

До Римските терми Валентина Антонова, психолог и галерист и Георги Тушев, председател на неправителствената организация са внесли вече търсеното настроение в обновената сграда, намираща се в едно от най-варненските места. В “Хармония” всички, които се стремят към личностно развитие, себеутвърждаване, разкриване на скрити заложби ще открият своята територия. Тук ще се работи и с деца. Вече е организиран курс по рисуване. Целта ни е да предложим алтернатива на тежкото за мнозина всекидневие, каним както възрастни, така и млади хора, каза за в. “КИЛ” Антонова. Оригиначните творчески проекти, насочени приоритетно към деца и младежи, запазена марка на “Old Kids” ще продължат, но в по-голям мащаб, каза Тушев. Задача за новосъздадения тандем е усвояването на пари от европейски фондове по сериозни проекти, които да подпомогнат и кандидатурата на Варна за европейска столица през 2019 г.

Откриването на “Хармония” бе истинско празненство на духа заради специалните гости на новия дом. Първата изложба в новото пространство е “Скрита непреходност” на Румен Статков. В 30 картини, изпълнени с оригинална техника, запазена марка на

автора, се представят портрети. На пръв поглед на жени. Но сериозното взирание в изящния рисунък, меките тонове, плавността на линията подсказва друго. В платната малък формат се побират художествените изненади на Статков. Наименованията им водят, предизвикват отключване на фантазията, но не подсказват конкретиката. Платната изразяват чистотата на авторските въпроси първо към него самия, после към зрителя. И не може да не се попита един образ ли рисува Статков или повече? Наистина ли това са жени, или в плоскостта на картината се е побрал всемирът, където може да се открие изначалието?... В новата галерия, наследник на “Арета”, сега разположена в новия културен дом “Хармония”, атмосферата предполага точно това присъствие.

Интериорът е впечатляващ. Каменни стени, грапава повърхност, приглушени цветове. В четирите зали наистина ще се случват предизвикателства.

“Скрита непреходност” е своеобразният подарък на художника към новото артистично пространство заради дългогодишното сътрудничество и пътищата, които то му е открило в четирите посоки на света.

Вторият проект, представен при откриването на “Хармония”, бе аудиовизуалната сюита на Ивайло Крайчовски. Музиката, инспирирана от големия картинен цикъл “Между небето и земята” на Румен Статков, създава усещане за безграничност. Съчетанието на аудиовизия с електронния звук, преливането на картините една след друга на фона на космически звукови послания е нещо, което наистина носи хармония.

На 6 февруари се навършва 1 година, откакто ни напусна писателят Атанас Липчев

„Фустанела” на Атанас Липчев е роман за новото Начало. Книгата търси отговори на въпросите: „Имаме ли право на това начало?”, „Откога започва процесът?”, „Каква е цената, която трябва да платим за миналото?”, „Прошката спасява ли ни от предходните вини, грешки, провал и грехове?” Дилемите са универсални, идващи от древността, от времето на Омир и Есхил, на Мойсей и Иисус и ще ни съпътстват докато има живот на прародителката майка Земя.

Героите в романа са декларираните елементи, неудачници и аутсайдери, диви и първични като персонажите на Достоевски и Максим Горки, на Дончо Цончев и Красимир Бачков. Те са избягали на Острова, за да са извън обществото с неговите закони и норми, отговорности и задължения. Всички те са отритнати от света, забравени от Бога, последователи на Робинзон Крузо, на Александър Дюма-баща, но това е резултат на една друга катастрофа, на световната и глобална криза, която жестоко изхвърля всички тези „птички божии” (Недялко Йорданов). Всеки от тях – Киро и Професора, Анжело и Липованеца, Чико и Мазния, циганката Ема и Железаря, Леф-

ДРАГОМИЛ ГЕОРГИЕВ

БЪЛГАРСКИЯТ ОСТРОВ – КАТОРГА И САМОПОЗНАНИЕ

терис и дърводелеца Димо, дъщеричката и съпругата на Киро – Валя и Виктория, другата група, на затворниците – Тони Чумата и Чарли, Чанко и тримата Ромео и т.н.е с различна индивидуалност и съдба.

Главният герой е Кирето, 38-годишен вече зрял мъж, който идва на Острова доброволно като вид осъзната каторга в желанието си за самоизтезание и самонаказание, а не за каляване на характера. Историята, „сюжетът” Киро има като начало щастлив брак, успяваща кариера в обществото, материално замогване и себична съпруга. Материалното се превръща в причина за трагедията. Гаражът е неудобен и малък, затова се превръща в гробница за дъщеричката Валя. Бащата става убиец на детето си, завърта се колелото на съдбата по стълбата към пропастта. Фабулата става все по динамична, историята е смразяваща и жестока – майката е в лудницата, а бащата търси като лунатик смъртта. Идват годините на инфарктите и на затвора, работата в тухларницата, но както казва Сали Яшар: „смъртта не дохожда, когато я чакаме, а когато най-малко ѝ се надяваме. „Сред другите отрепки в затвора Кире-

то е различният, образован, упорит и волеви, който се справя със сурови „закони” на „семейството” от насилници и престъпници. На Острова новият клошар спи под обърнатите лодки през зимата, кашоните са матрактът, това е животът на героите на Джек Лондон и Виктор Юго, на Горки с неговите „босащи” и на Хемингуей, но при епика на Варна това е процес на **доброволно и осъзнато самоизтезание**. Историята на това смразяващо „престъпление и наказание” (М.Ф.Достоевски) при Липчев е с акцент върху осмисленото самонаказание и както при големия руски класик Достоевски посоката е към **детайлната психологизация на дългото и мъчително „пътуване към себе си” (Блага Димитрова)**. В края на романа Киро стига до откритието, че неговото място не е на Острова, а пътят е към корените, при селската къща на дядо си, при родната майка, както е в лириката на Петранка Божкова, Драгни Драгнев и Генчо Златев. Киро вече има моралните и волевите сили да отиде на гроба на детето и да прозре, че е дошло това „време разделно” (Антон Дончев) – да застанеш лице в лице с обвинението на починалата дъщеря, т.е. да

изпиеш горчивата чаша и да пропътуваш мъчително до тъмните и зловещи кътчета на своята душа.

В художествения модел за света Липчев предпочита за сюжетни линии още тежките самообвинения на Професора, задушната улица пред циганката Емилия и тази на Киро. Тримата са неспокойни и търсещи, объркани и грешащи, но и носещи енергията да се борят с мрачните дебри в душата си. Всеки от тях поема по пътя си, който няма да бъде лесен и спокоен, а ще е борба с дяволското, както е при баба Султана на Димитър Талев, но това е и честно, самообвиняващо извисяване в раждането на новата самоличност. Покъртителна е историята на циганката Емилия, в нея има болка и скръб, както е при героините на Дончо Цончев и Георги Мишев, на Димитър Динев и Керана Ангелова, на Теодора Димова, Анчо Калоянов и Красимир Бачков. Суровият живот удря плесница след плесница или както казва Никола Вапцаров, делничното я бие „с жестокия си груб юмрук”, а тя отново и отново се изправя и влиза в това „врящо гърне” на „18% сиво”, както го нарече Захари Карабашлиев.

Алчни и подивели, оскотели

и жалки са другите елементи от гетото – Чико и Анжело, Мазния и Дели Андон, както е при Христо Стоянов в романа са помаците. В кулминацията на романа, когато са в открито море и смъртта диша смразяващо във врата на всички, един срещу друг се изправят зловещият Чико и Професора, тези емблематични знакови фигури на алчността и морала и както при нашите класици – от Вазов и Елин Пелин до Димов и Емилян Станев в името на човешкия живот Професора няма да приеме „цената на златото” (Генчо Стоев) и ще бъде изхвърлен уловът, който може да ги направи богати, но върху един погубен живот, бил той и на отрепка като Мазния.

Романът е с високи художествени достойнства, с богата галерия от естетически и пълнокръвни образи, с напрегната сюжетност и драматични картини, с нежни пейзажи от Варна и морето. Пред читателите няма уловки и бариери на интелектуални отклонения, след приключването на процеса на общуването настъпва времето за размисъл за Човека и Живота, за Съдбата и Времето, за Града и Селото, за Успеха и неговата цена. А щом една книга води до размисъл, то тя е свършила своята роля, така е с „Фустанела” на Атанас Липчев, писател със свой свят и стил, който за жалост ни напусна рано и така обедня духовността ни.

БАЩА ЗА НЕДЕЛЯ

Неделя е. Денят дъждовен и празникът е вече друг. Сам, истински или лъжовен, баща законен – несъпруг.

Напрягам слух. Как ситно съска дъждът по тесния балкон. На гости съм, със вратовръзка, тържествен, идвам по закон.

През две недели аз съм татко. Горчи законната лъжа. Детето спи спокойно, сладко, не смея да го доближа.

Изчакал свято, ритуално часът на свиждането кратко, разбирам, че печален факт е да бъдеш във неделя татко.

Малица са тези, които си спомнят за поета **АЛЕКСАНДЪР МАВРОДИЕВ**. Това са само неговите приятели. Сашо издаде своята стихосбирка през 1992 г. На 57-годишна възраст. Тъй като нямаше премиера, книгата остана незабелязана, но това е книгата на живота му.

Талантлив, с малко труден характер, като всеки поет, но

ДА СИ СПОМНИМ

сеше в себе си живота.

Жизнен, вечно усмихнат, със своите вицове той беше душата на всяка компания. Разсмиваше ни, когато сме били в трудни ситуации. Сякаш че нямаше кахъри, а неговите бяха далеч по-големи от нашите.

Приживе бе и отричан, и

утвърждаван. Отричането беше не за неговото творчество, а за това, че на никого не клатеше шапка. Някаква вътрешна самоувереност го правеше устойчив при опит да бъде критикуван. Сам, далеч от врявата и суетата, Сашо пишеше своите стихотворения и ги четеше вече само на тези, в които имаше доверие. Животът го беше направил недовер-

чив, без работа, безпаричен... Когато някой познат го запиташе къде работи, Сашо отговаряше: „Върху себе си...”. За да изкара все пак пари за прехрана, копаяше кладенци, строеше вили. Сякаш животът го беше подготвил за всичко. Непримири към живота и поезията, той остави в наследство само една стихосбирка със заглавие „По скалата на Рихтер”.

НАСЛЕДСТВЕНОСТ

Пак животът се ражда като в разказ библейски и дървета засаждат край забързани рейсове.

На мига ги наричат от любов към децата и с излъскани спици продължава земята.

Но със скрити ключалки вечерта ни заключва. Посред стаите малки тишината се скупчва.

И сега се прибирам. Никого не очаквам, но страхът ме надвива и ключалката щраква.

А навън преминават. Чувам стъпки различни: и любов да раздават, и краваи пшенични,

аз съм вече заключен, от света изолиран. Никой не ме е учил да се барикадирам.

Просто си е наследство пак от време незнайно, преминава през детството, в мен и в тази безкрайност.

САМОСЪХРАНЕНИЕ

Незавидна съдба – без пътека и корен, своя воля до днес ти не си имал. Два живота да бяха, пак ще повториш коловоза, отъпкан от волски копита.

Ще се хванеш за фустата на мечтата, от която се ражда детето-щастие. И от семейни премеждия до самотата ще очакваш да каже някой – здрасти, бе!

Чаша вино навярно ще му предложиш от реалния свят, срещу слънцето зряло. За съдбата му ще се поразтревожиш, че и там по същия път е вървяло.

И живот, и мечти, и надежди повторени се изпречват, та празното в теб да запълнят. В самотата самичък почти е позорно, а със някого – рана в сърцето тъмна.

И остава ми само да бъда влюбен до козирката с неискрени фрази... Моя обич, безвъзвратно ти си изгубена, всичко друго е от самота пазене.

МОЯТА МОЛИТВА

Спри, Живот, искам да сляза. Стига с това лудо движение. В тази невиджана метастаза аз не търся дори извинение.

И не чакам на Господа пръстите да миросат съдбата ми смачкана. Аз ви виждам как вече се кръстите, не пред него, а само пред пакчките.

Пак без милост пред брат и посестрима. Явна болест кръвта разводнява. Някой вика незнайно, но екстрено да търмъчим в небето си плявата.

Че земята ни пак ще е ничия и не обич, а друго побирала... Аз ви моля за благоприличие – оставете Човека най-после

на мира!

Бележка и подбор на стиховете **СИМЕОН ИЛИЕВ**

ОЛГА ШАТОХИНА

Съвременна руска писателка. Автор на две книги: „Камень, ножницы, бумага” и „День Рюрика”. Авторка е и на интересна поезия. Редактор във вестник „Литературная газета”.

НОВ ЖИВОТ

Здравей – бяхме заедно ние,
просто не помним къде.
Танцува с токчета ламаринени
дъжд – по водата кове.

Трудно е да се разпознаем
в тъпата смръщена вред.
Капките тропат плавно
по каменния парапет.

Ноти от песен забравена
пише дъждовна вода.
Здравей – просто бяхме заедно,
само не помним – къде, кога...

ВАЛСЪТ НА ФИЛЕВСКИЯ ПАРК

По алеите до стария клуб
край стени занемарени ще минем –
остарял свят, с рисунък груб
се усмихва на цените с калибъра.

Какво търсим – самите не знаем,
в път износена буря, мълчим
и вървим по ръба, но накрая
даже бездната скрива очи.

Ще разтягащ случайна дума
на приготвен за друг някой огън.
От отломки на чуждо хрумване
ще градим нова вечност на сън.

Щом събудиш се – влизаш във
кухнята,
а на масата – нов чай поставен
и бележка по лична приумица:
заминавам... навеки... прощавай...

Не, не сме богове – тъй сме свикнали.
С нишки сребърни сме означени.
И играем в ненужни игри,
но без тях за какво да живеем.

Отбрана колекция творби на автори, трайно свързали имената си с галерия „Арт Маркони” празнично освети една от залите на новооткритата галерия „Архангел Михаил”.

Станалите напоследък популярни в град Варна семейни галерии доказват, че ценителите на изкуството търсят не само гъдел за сетивата си, но и среда, в която се чувстват комфортно и уютно. Среда, в която тяхното присъствие не се изчерпва само с момента на нарочените откривания на нови експозиции или презентации на книги, бижута и т.н. Тъкмо тези пространства, в които те биват посрещани от собствениците, а не нает персонал (независимо колко е квалифициран) превръща общуването в естетически релакс.

Художникът Огнян Георгиев върна към живот позабравения класически реализъм. Искреното му преклонение пред красотата на природата в нейният автентичен, недокоснат от човешка намеса вид, претворено в платна е магия, която пренася всеки застанал пред картините му в реален, съществуващ свят. Всяка от неговите творби има конкретно географско измерение и название. Те не са плод на ателиетна фантазия. Известен

На останките в парка
в град Руза
ярки графити
някой е нарисувал.
Съвсем близо до сметището
друг изхвърлил е шкафче
на вратичката с дракон китайски.

Аз не знам, ще измие ли краските
звездният дъжд,
но на разсъмване точно драконът ще
оживее,
ще политне, превърнал се в дартс,
към лебедите в Тростенското езеро.

Мор натрупана като мътилка във
бъчви
разиграва приклякваща сбърканост
по ливадите
и звъни със небесни камбанки:
Искаш ли да си при нас?
Искаш ли да си при нас?
Ако духом си силна,
разходи се по наште пътеки
и избирай,
избирай по-скъпата!
Ако до пръсване си живяла,
ще си мъртва –
и на дявола, естествено, благодарѝ.
Ако над себе си надделееш –
ще си мъдра,
и ще изтрие сълзите ти Макош
вехтошарят.
И ще видиш:
всичко от бяло по-бяло
на разсъмване,
всичко от бяло по-бяло
дори и през лятото.

Бисквити, леко плесенянали
кълве врана под прозореца,
като човек съдбата играе,
„Защо” оставяш за после.

Ноември, болница, страшно, мокро...
„Защо?” – вече какво да питам!
Но ясенът сортира зад прозореца –
мислещ се за вечен Ингдрасил.

Паметта е бездна.
Някъде е лято.
В дълбочина небесна
мръзне на гърба на вятъра
птица като кръст...

Пее и подсвирква вятърът
и цветя замръзващи звънят,
по клони като гроздове са враните –
от този вятър залюлени, спят.

А вечността си броди из пътеките,
С обувки от разбъркани листа,
и ясенът, във златни обеци, по-леко
заспива безметежно под дъжда.

Вечен ясен.
Ястреб сив –
прародител и пророк на птиците.
Клоните – посоки,
всичко живо
ще намери пътя си в зениците.

Превод от руски
ИВАН ОВЧАРОВ

ГОСТУВА В ГАЛЕРИЯ „АРХАНГЕЛ МИХАИЛ”
22.12.2010 – 30.01.2011
СЪС СБОРНА КОЛЕКЦИЯ ЖИВОПИС

с любовта си към екстремните спортове всяка свободна минута Огнян Георгиев посвещава на общуването си с природата. Първото ниво на своята галерия „Архангел Михаил” той превръща в своеобразна витрина на личното си творчество.

Селекцията на галерия „Арт Маркони” включва всеобщия любимец на семейство Илиана и Огнян Георгиеви – Васил Петров, както и Любен Пашкулски, Стефан Хаджи-Николов и Ивайло Евстатиев. Колекцията е експонирана в залата на второ ниво и ще остане до края на месец януари.

Символът на приятния звън

на камбанка, известяваща всяка откупка, завещан ми от Искра Павлова (галерия „Витра”) не само запази през годините, но и подари като послание на новооткритите галерия „Архангел Михаил” и галерия „Ева”. Щастлива съм, че имах възможността лично да бия тази камбанка при откриването на галерията на Оги и Илианка. Нейният звън означава не просто продадена творба, а спечелен за каузата на изкуството човек, оцелял творец, оцеляло пространство за духовно общуване.

ВАНЯ МАРКОВА – МАРКОНИ
Галерия „Арт Маркони”

ДЪРЖАВНА ОПЕРА ВАРНА ПРИСЪДИ ЗА ПРЪВ ПЪТ ПОЧЕТНИ ГРАМОТИ В ПЕТ КАТЕГОРИИ

Театрално-музикален продуцентски център Варна - Държавна опера присъжда своя знак за признание към институции и личности, оказали най-голямо съдействие в дейността на културния институт през 2010 г. Във вечерта на оперетната гала от XI Коледен музикален фестивал на 22 декември за пръв път бяха връчени Почетни грамоти в няколко категории. В категорията **Партньори за Операта** са открити заслугите на: **Община Варна** за постоянно партньорство и изключително съдействие във всички художествени събития на Държавна опера Варна през 2010 г., специално за Великденски музикален фестивал, Опера в Летния театър и Коледен музикален фестивал и **Дворецът на културата и спорта** за прекрасно партньорство по време на най-значимото художествено събитие за Държавна опера Варна през 2010 г. – първото издание на Опера в Летния театър. Почетна грамота **Бизнесът за Операта** получава **Гранд хотел „Димят“** за съдействие при провеждането на значими художествени събития за Държавна опера Варна през 2010 г. и изключително внимание към специални гост-диригенти и гост-артисти в рамките на Великденски музикален фестивал, Опера в Летния театър и Коледен музикален фестивал. В категория **Медии за Операта** признанието отиде при **Радио Варна** за висок професионализъм в отразяването на всички важни събития в артистичния живот на Варненската опера, специално за продуцирането на клипове за Великденски музикален фестивал, Опера в Летния театър и Коледен музикален фестивал. В категорията **Журналист за Операта** са отличени: **Росица Кавалджиева**, водеща на предаването за опера, оперета, балет и мюзикъл на програма „Хоризонт“, БНР за изключителен професионализъм в отразяването на XI Коледен музикален фестивал, специално за проникновените ѝ интервюта с диригенти, режисьори, певци, оркестранти, балетисти, ветерани на операта и с оперната публика на Варна и на **Виолета Гурнакова**, журналист във вестник „Народно дело“, за висок професионализъм в отразяване на всички важни събития в артистичния живот на културния институт през цялата година, специално за нейните репортажи и интервюта с изявени артисти в рамките на Великденски музикален фестивал, Опера в Летния театър и Коледен музикален фестивал.

Почетна грамота **Личност за Операта** се присъжда на **Даниела Петрова**, Председател на Парламентарната комисия по култура, гражданско общество и медии към 41-то НС на Република България, народен представител от Варна.

ФЕСТИВАЛЕН И КОНГРЕСЕН ЦЕНТЪР

21 - 27 януари – зала „Европа“
ДРУГОТО КИНО – ЛЕГЕНДАРНИ ФРЕНСКИ ФИЛМИ ЗА ЛЮБОВТА от златния фонд на Българската национална филмотека, представени от кинокритика Атанас Свиленов

31 януари - зала 1 - 19 ч.
„НЕ ОСТАРЯВАЙ, ЛЮБОВ“ - музикално-поетичен спектакъл с най-новите стихотворения и песни на Недялко Йорданов
С участието на: Недялко Йорданов, Ивана Джеджева, Хайгашод Агасян

16 февруари – зала 1 – 19 ч.
Гастрол на театър „Възраждане“:
„АЛО, АЛО!“ – комедия от Дейвид Крофт и Джеръми Лойд
Постановка: Роберт Янакиев
С участието на: Йосиф Сърчаджиев, Даниел Цочев, Свежен Младенов, Ивет Радулова, Филипа Балдева, Мира Върбанова, Надя Коначиева, Петър Лъджев, Мариана Жикич и др.

16 февруари – зала 1 – 13.30 ч.
Гастрол на театър „Възраждане“:
„МАКС И МОРИЦ“ – детски мюзикъл по Вилхелм Буш
Музика: Развигор Попов

25 февруари – зала „Европа“ – 19 ч.
75 МИНУТИ С ХРИСТО ГЪРБОВ
музикално-сценичен коктейл

март – зала 1 – 19 ч.
„СЕКС, НАРКОТИЦИ, РОКЕНДРОЛ“ от Ерик Богосян
спектакъл на театър „Българска армия“
Постановка: Николай Ламбрев
С участието на: Ивайло Христов, Дони, Коцето – Калки

ЯНУАРСКИ АКЦЕНТИ НА ТЕАТРАЛНО-МУЗИКАЛЕН ПРОДУЦЕНТСКИ ЦЕНТЪР ВАРНА

Първите новини за 2011 от Театрално-музикален продуцентски център Варна, начело на който след спечелен конкурс в края на миналата година застана Даниела Димова, досегашен артистичен директор на Държавна опера Варна, са свързани с театралния и оперния афиш, новите артистични попълнения и зимните ценови предложения на театъра.

ДРАМАТИЧЕН ТЕАТЪР „СТОЯН БЪЧВАРОВ“ 90-ти творчески сезон

„Страсти под брястовете“ на американския драматург Юджийн О'Нийл, носител на Нобелова награда за литература (1936), е първото премиерно заглавие за 2011 г., което Драматичен театър „Стоян Бъчваров“ поднесе на своята публика на 21 януари на сцена Филиал. Трактовката е дело на режисьора Димитър Стоянов, поставял на варненска сцена „Рибарски свадни“ от Карло Голдони, „Д-р“ от Бранислав Нушич, „Човекоядката“ на Иван Радоев и др. Сюжетът на „Страсти под брястовете“ драматично преплита страстта към земята с любовните взаимоотношения между героите, за да доведе до убийството на едно дете. Интерпретацията на гранични психически състояния и ситуации, които поставят човека пред труден избор, е една от вечните теми в изкуството, актуална и за българския зритель, и за XXI век, изтъква артистичният директор на театъра Пламен Георгиев като повод за избора на пиесата. Главните образи пресъздават Михаил Мутафов (Кейбът), Веселина Михалкова (Абби) и Стоян Радев (Ибън), в останалите роли – Пламен Димитров, Васил Читанов, Христо Христов, Теодора Михайлова, Нели Вълканова, Юлияна Чернева. Хореограф Таня Венцеславова.

В театралната програма за януари предложени още представления на „Големанов“ от Ст. Л. Костов, постановка на Александър Илинденев (13 и 27 януари, Основна сцена); „Дамски шивач“ от Жорж Фейдо, постановка на Румен Велев (19 януари, сцена Филиал); мюзикълът „Бремен“ от Александър Владигеров, постановка на Стоян Радев Ге. К. (28 януари, сцена Филиал) и „Службогонци“ от Иван Вазов, постановка на Пламен Панев (31 януари, сцена Филиал).

АФИШ

ДЪРЖАВНА ОПЕРА ВАРНА

Държавна опера Варна даде приоритет през първия месец от Новата година на спектаклите за младата публика: „Мечо Пух“ - детски мюзикъл по текст и музика на Александър Йосифов (19 януари); „Пепеляшка“ - балет по музика на Сергей Прокофиев (21 януари); „Мама Миа“ – мюзикъл по хитовете на АББА (28 януари). Поради големия интерес към Оперетната гала, състояла се в рамките на XI Коледен музикален фестивал, спектакълът бе повторен на 24 януари. Най-известните арии и ансамбли от оперети на Щраус, Лехар, Калман, Офенбах отново оживяват на сцената в изпълнение на солистите Марио Николов, Валентина Корчакова, Вера Железова, Филипа Руженова, Свилен Николов, Ирина Жекова, Пламен Долапчиев, Надежда Радкова, с участието на оркестъра, хора и балета на Държавна опера Варна. Диригент Юли Дамянов, режисьор Марио Николов, хореограф Константин Илиев.

Следва операта „Риголето“ със солистите Арсений Арсов, Венцеслав Анастасов и Ирина Жекова, диригент Борислав Иванов, режисьор Кузман Попов (26 януари). Месецът завършва с най-популярната Вердиева опера „Травиата“, в която образът на Виолета Валери пресъздава Станислава Иванова, носителка на българския музикален „Оскар“ - „Кристална лира“ 2010 в категорията „Оперно и оперетно изкуство“. Диригент Борислав Иванов, режисьор Александър Текелиев (31 януари).

НОВИ АРТИСТИ

Двете нови имена, които от 1 януари 2011 г. влизат в състава на ТМППЦ са младата драматична актриса Гергана Плетнъова и колоратурното сопрано Ирина Жекова.

Гергана Плетнъова дебютира на варненска сцена през есента на 2010 г. като Гретхен в забележителната постановка на Лилия Абаджиева по Гьотевия „Фауст“. С тази своя роля тя остава в историята на българския театър и като първата Гретхен, доколкото Варненският „Фауст“ се оказва първата постановка в България на това емблематично за германската и световната култура произведение. Репетициите и разговорите за философията на „Фауст“ създават творчески импулси и приятелства, които ще накарат познатата вече от филмовия екран млада актриса да избере театъра и Варна за своя пръв дългосрочен професионален анга-

жимент. Родена в Свищов (1987), Гергана Плетнъова има руски корени, дядо ѝ е белогвардейски емигрант. Никога не си е представяла, че може да бъде нещо друго, освен актриса. Завършва френска гимназия в София, следва НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ в класа на проф. Здравко Митков, като още в първи курс режисьорът Светослав Овчаров я избира за главната женска роля във филма „Единствената любовна история, която Хемингуей не описа“, показан най-напред на фестивала „Любовта е лудост“ във Варна. През 2009 г. Гергана Плетнъова получава една от националните годишни награди за филмово изкуство – наградата за поддържаща роля във филма „Военен кореспондент“ на режисьора Костадин Бонев. Следва участието ѝ в новия филм на Светослав Овчаров „Зад кадър“, показан на Националния филмов фестивал „Златна роза“ 2010 във Варна, открил и XIV международен фестивал „София Филм Фест“.

Колоратурното сопрано **Ирина Жекова** направи блестящ дебют в ролята на Джилда от операта на Джузепе Верди „Риголето“ по време на XI Коледен музикален фестивал на Държавна опера Варна през миналата година. Преди това тя впечатли публиката на „Опера в Летния театър“ като солистка в „Кармина Бурана“ и с арията на Олимпия от „Хофманови разкази“ на Офенбах в Оперната гала. Ирина Жекова е родена във Варна, завършва НУИ „Добри Христов“ със специалностите класическа китара и пеене, дипломира се с магистърска степен и в НМА „Професор Панчо Владигеров“ (2008). Специализира в Студия за оперета и мюзикъл към ДМТ „Стефан Македонски“ (2008 - 2009) и при Мирела Паруто и Антонио Боие в Български културен институт в Рим. Дебютира на сцената на Музикалния театър в дипломните спектакли на оперите „Рита“ от Доницети и „Веселите уиндзорски“ от Ото Николаи (2007), изпълнява ролята на Сафи от оперетата „Цигански барон“ на Й. Щраус (2008), също дипломен спектакъл. Има редица участия и награди от национални и международни конкурси и фестивали: академичен конкурс „Георги Златев-Черкин“ (2005), Международен музикален фестивал „Надежди, таланти, майстори“, Добрич (2005), XXI национален конкурс „Светослав Обретенов“, Провадия (2008). Участва в концерти на Академичния симфоничен оркестър, изнася камерни концерти. Усъвършенства професионалните си умения в майсторските класове на проф. Мати Пинкас и Калуди Калудов.

ВИОЛЕТА ТОНЧЕВА

ШКОЛА ЗА ТАЛАНТЛИВИ ДЕЦА „РОСА“

-Това съм си аз – повтарям отново и отново загледана в мътния образ пред мен – Аз съм си! Не ме гледай с тези тъмни кафяви очи, непознато момиче. Тази гримаса принадлежи на някой друг. На някой страхлив. Не ме вини и не ме пронизвай с острия си поглед... Аз съм си и ще стоя тук и ще те гледам, докато не те убедя – това не беше просто локва, появила се след невинен пролетен дъжд, това сякаш беше вълшебно огледало, което насила ме издърпа към себе си и ме принуди да видя това лице. Да го моля, карами и убеждавам да повярва, че все още принадлежи на доброто момиче. Обикновен ден – продължих. – Напълно обикновен. Събудих се рано сутринта, измих очите си, облякох се, нахраних се и излязох. Вървах, както всеки ден вървах, поглеждах слънцето, както всеки ден го поглеждам. Сърцето ми леко се свиваше в гърдите и се изкривяваше в онази малка кисела усмивчица и, както всеки ден, усещах кикота му докато споделяше с ума ми, че аз отново не пазя топлината, с която ме дарява. Бавно оставих зад себе си дома, в който израснах и живея. Бавно се отдалечавах от родителите ми, които бързаха за работата си. Както всеки ден старателно и внимателно се оглеждах. Стотици, дори хиляди пъти да минавах по тази улица, отново интерес за любопитното ми съзнание оставяха къщите. Като братя и сестри, допрели рамо един до друг, обичащи се, подкрепящи се. Цветовете, в които преливаха телата им, бяха ярки и красиви. Всяка сутрин озаряваша лицето ми и печелеха искрената ми усмивка. Знаех всеки малък детайл от пътя, който извървявах. Знаех дори цвета на тротоара, всяка пукнатина. Всяка малка тревичка, която безпомощно опитва да поеме дъх и да намери път между сивия бетон. Знаех дърветата и сега в този

прекрасен сезон, се възхищавах на короните им, на листата, които тихичко си шушукат, скрито поглеждайки ме. Цветята, в прекрасни нежни цветове, уханието им се носеше навред и да, аз всеки ден ги виждах и всеки ден минавах покрай тях независимо дали поглеждах с надежда към слънцето или търсех топлината на измръзналата земя. Докато вървах не мислех, а се наслаждавах, опитвах да чуя сърцето си, дори и само за секунди. С вървенето откривах моя мъничък свят на уединение. И точно на този напълно обикновен ден, на този до болка познат път, то се случи. Не знам защо или как, не знам дори от къде, но, пресичайки улицата, се спрях. Чувах кола, приближаваше се бързо, в съзнанието ми като ножове се забиваха тупенията, които гумите ѝ оставяха по мръсния асфалт. Майка с дете вървеше спокойно на отсрещната страна, птичка прелетя и кацна на най-долния клон на близкия

ваха, сякаш времето беше спряло и само аз се движех, а в действителност просто стоях. Картини се размазваха около мен, меняха се пред очите ми, реалността беше огледало, разделено на хиляди парчета и всяко едно беше това, от което се нуждаех, но губейки го, намирах заместител. Вече не усещах, но чувствах, не виждах, но знаех... И докато затворена в този малък свят стоях на средата на улицата, кристална капка полетя от небето. Малка, чиста и невинна. Все още не докоснала нищо и никого, все още не знаеща какво ще я сполети. Падна на челото ми и ме разтърси. Осъзнах се, стреснах се. Когато се обърнах, колата беше съвсем близо и само секунди ме деляха от удара, секунди преди ръка да ме дръпне и отведе от там. И така започна всичко в онзи ден, напълно обикновения ден.

Колата профуча покрай мен. Ако не беше тази ръка, сега щях да съм под гумите на автомобила.

ВАСИЛЕНА КАЛЧЕВА
ЕКАТЕРИНА СТАНЧЕВА

ОТРАЖЕНИЕТО НА ЛЮБОВТА

ШКОЛА ПО ИЗКУСТВАТА

Ако не беше тя... Хиляди въпроси изникваха в съзнанието ми. Осъзнах, че всички бяха свързани с човека, който ме спаси. Никога нямаше да разбера отговорите, ако не отворех очи. Едва сега съзнавах, че от страх съм затворила клепачите си. Стисках ги здраво. Постепенно започнах да отпускам захвата на страха. Бавно отворих очи. Слънчев лъч ме заслепи. Премижах. Почувствах се така, сякаш съм спала дълбоко с часове.

- Добре ли си? Ани, моля те, кажи нещо.

Той явно знаеше името ми. Той – моят спасител. Въпросите отново започнаха да се блъскат в главата ми като едноименни заряди. Кой беше той? Откъде ме познаваше? Как се беше озовал до мен, точно когато имах нужда от него? Какво правех сега в прегръдките му?

По лицето му беше изписано

Сн. Александър Трендафилов

притеснение. Виждах как устните му се отваряха и усещах свежия топъл въздух, който ме обливаше. Не чувах какво говори, защото не се и напъгах да го разбера. Това лице! Беше ми толкова познато! Но нещо ми липсваше, за да допълни образа му.

- Усмихни се! – сякаш му наредих.

тих как започвам да броя крачките му. Инстинктивно поклатих глава. Спомних си, че така и не знаех името му.

-Как се казваш? – извиках така, че всички се обърнаха към мен.

Едва сега осъзнах колко много хора имаше наоколо. Хора,

За него не беше трудно да изпълни молбата ми, която прозвуча по-скоро като заповед. Той се радваше, че съм продумала, а аз бях щастлива, защото вече знаех кой е. Той беше онзи непознат, който всеки ден, минавайки покрай мен, се усмихваше. Този непознат, който ме караше да сияя, когато бях тъжна. Този, с когото всеки ден си говорех, без дори да съм чула гласа му. Да! Той беше перфектният непознат.

-Добре ли си? – попита той.

Чувах този въпрос за втори път, но бях сигурна, че ми е бил задаван доста по-често през последните минути-две.

-Ако не беше ти, май нямаше да съм много добре. – казах с усмивка на лице.

-Радвам се, че бях на точното място, в точното време. – отговори той с типичния за него весел поглед.

Усетих как се изчервявам. Това беше един от най-вредните ми навици. Каквото и да правех или казвах, руменината винаги ме издаваше.

-Жалко, че трябва да тръгвам. Задълженията ме зоват.

Усетих искреността в думите му. Не беше от онези хора, които казват колко им е приятно да си говорят с теб, дори когато водите най-скупния разговор.

-Благодаря ти, че беше тук, когато имах нужда. – казах с лека нотка на притеснение в гласа.

-Няма защо да ми благодариш. Направих го за себе си.

Усетих какво се крие зад думите му. Или по-скоро се надявах да е така. Продължих да го гледам, докато се отдалечаваше. Усе-

които допреди няколко минути бяха уплашени за състоянието ми. Странно как дори не ги бях забелязала. Сега ме гледаха озадачени. Стана ми малко неловко, задето съм предизвикала всичко това, но сега си чаках отговора, който беше заел централно място в мислите ми.

-Странника – отвърна той.

Изгледах го озадачена.

-Все пак трябва да пазя интереса ти до следващата ни среща. – отговори той, сякаш беше чул въпросите, които се въртяха в главата ми.

-Откъде си сигурен, че ще се видим пак?

-За това не се тревожи. Аз ще те намеря.

Последното нещо, което видях преди да се скрие зад завоя, беше усмивката му. Тази, с която ме даряваше всеки ден. Но днес тя говореше повече...

Поемайки по пътя към дома, я видях. Същата онази локва, която ме запозна с тъжното момиче. Приближавах се към нея. Мислех бързо да я отмина, но разминавайки се с отражението, нещо в него ме накара да се спра. Тъгата все още се спотайваше в очите на непознатата, но там някъде се усещаше и един пламък. Пламъкът, който навярно беше източникът на леката усмивка, изкривяваща тъжното лице.

Денят бе напълно обикновен, но в него стана нещо различно – една непозната откри своя странник.

Снимките са от коледния празник на школа „Роса“, проведен в Гранд хотел „Димят“.

Сн. Гюnel Мехмед

Сн. Мартина Кърджилова

ИЛИЯ ДЕВЕДЖИЕВ

МАЙСТОРА И МАРГАРИТА

този виц го знаете, знам ...
ама не е виц – човекът е бил там!

На Маргарита мъжът ѝ пътува. Много пътува. И много лъже. Пък Маргарита – честна. И доверчива. И той, мъжът ѝ, като отива в командировка (командировка – друг път – с две руси командировки на Пампорово), тя си седи тихо и кротко в къщи и си чете книжки. Що да не си седи жената, ще кажете. И ще намигнете. Обаче, няма такива работи! Сериозно! Много е наивната Маргарита. Седи си и си чете, потънала в тишина. Само тролеят като мине отдолу, чашите в барчето прозвънват, обаче така – дискретно и приятно – колкото да допълнят тишината.

И един ден, както си четяла (мъжът ѝ таман бил заминал с една командировка), отдолу тежко минал тролеят, чашите прозвъннали нежно... и не щещи ли, вратите на гардероба се откачили и пляснали като великански джапанки върху дебелия килим.

Маргарита се вкаменила за момент, но след като никой не нахлул с качулки, бухалки, гърмялки и други залъгалки, както миналия месец, бавничко се размърдала и обиколила врати и прозорци – решетките и резетата били непокътнати – надзърнала под легла и кушетки, пила един валидол, пила и едно уиски за сигурно, па се захванала с вратите на гардероба.

Маргарита е оправно чадо на епохата «Направи си сам». Едно време в училище по трудово обучение направи на струг и бормашина дървена поставка за 20 цигари и пепелник – шестица ѝ писаха – въпреки че пушенето беше забранено.

И сега вдигнала вратите, закачила ги на пантичките – и готово! Следващият тролей я изненадал на най-интересното място в розовия роман – знаете как е – главният герой подхваща отмалялата главна героиня, пръски от водопада, лошият е в затвора, старата дойка тича и разплакана оповестява, че главната героиня е получила в наследство половин Гренландия и поживотен гратис в Дисниленд... и вратите пак паднали...

И така пет-шест пъти... Като един Петър Попангелов, ако следите мисълта ми (имаше едно време един такъв български скиор, дето все не можеше да свърши). Тя, Маргарита, ги закачвала пустите врати, той, тролеят, минавал по разписание, те, вратите, се срутвали... Тогава Маргарита се предала и се обадила на някаква фирма от Нов градски указател ли, от «Асансьорен вестник» ли, няма значение. Важното е, че минали не минали три тролея, на

вратата се позвънило и влязъл Майстора!

Маргарита може и да е наивна, но знае как се посреща Майстор. Масата попуквала под тежестта на каквото трябва и Майстора тъкмо си правел сметка как да анулира останалите заявки за деня, Маргарита го осветлила по същината на проблема. В същия миг отдолу услужливо минал тролей и вратите по неизменен начин шляпнали на пода. Мене ако питате, това си е живо предизвикателство за един Майстор.

И се започнало. Чук и отверка – тролей – падане. Нивелир и ренде – тролей – падане. Резе и верижка – тролей – падане. Мамата-бравата – тролей – падане...

Накрая Майстора стигнал до радикално решение. Вижте, казал той на Маргарита, аз ще вляза в гардероба, вие хубавичко затворете вратите зад мен и като мине следващият тролей, да видя аз каква е тази мистерия. И влязъл в гардероба. И Маргарита затворила злополучните врати. И външната врата се отворила. И влязъл мъжът ѝ (командировката се оказала неразположена и инатлива). Пък в антрето – нали се сещате – палто, шапка, обувки... В средата на Маргаритината стая – чанта, масата – лодка, а Маргарита тревовно гледа към гардероба!...

Ти като лъжеш – хубаво, ама тебе като те лъжат – кофти-и-и...

Ревнал мъжът като усурийски тигър и право към гардероба! Страшна работа! Вратите отхвъркнали, все едно е минал тролей – пък вътре – Майстора! Мъжът не губил време, ами задал дежурния тълп въпрос – Ко праиш ти тука, бе!?...

Ако ти кажа, че чакам да мине тролеят, няма да ми повярваш... успял да продума Майстора... и се събудил в реанимацията.

Ех, ако беше казал Майстора, че е от ГАЛЪП или СОВА ХАРИС и прави допитване за предпочитанията на новите класи към коприната, ако беше казал, че е доброволен гард от кварталната Тимуровска команда, ако беше казал, че коварен екстрасенс го е телепортирал... пък той – чакам тролея! Хак му е тогава реанимацията.

ВЛАДИМИР КОСТОВ

МОНОЛОГЪТ НА МАРКО ТОТЕВ

Съдбата била е за мене все мащеха зла, късметът не ми е продумвал, ни даже на „Ви“. На друго птичка в лицето ще пръхне с крила, на мен ще нацвъка ревера – уви, се ла ви!

Сатурново чедо се пръкнах, със Черна Луна, Венера отказа целувка да ми подари. Дошъл съм от минало с тежка кармична вина, щом с Гюро Михайлов безсмъртие съм поделил.

Призован да съм точна емблема на родния край, напомням, земяк, ти илюзии да не таиш – със Ганю Балкански дори да си скъсал, то знай: Крали или Тотев, все Марко опъва каиш.

SERPENTISSIMO

Мила моя змия!

Изящна, вита кобра с очила, кой те създаде с поглед мил, чаровен? Гръдта ми да ухапеш ти ела – не с яд в зъба, а с еликсир любовен.

Дай, пепелянке, леко със уста езика раздвоен да ти докосна – целувката, макар и кратка, тя ще ме опива, ще ме омагьосва!

Гърмяща моя, как ли не разбрах с какво покой отнемаш тъй изкусно? Не твое кречетало всява страх – в галоп сърцето влюбено препуска.

Боа прекрасна, моля те преди да ме погълнеш във възбуда връхна, за миг ти мъртва хватка разхлаби, „Обичам те!“ проронил, да издъхна.

РОДЕН ФУТБОЛ

В печата снимка с родни футболисти мен честичко довежда до погрешка, че не разлиствам вестник за спортисти, ами атлас за расите човешки.

Пътувайте с вестник

Той ще ви отведе в страната на прекрасното. Ще ви достави духовна наслада със своите стихове, раззи, есета, с историческите и публицистични материали, които публикува на страниците си. Всичко това само срещу 6 лева годишен абонамент.

Абонирайте се за вестник “КИЛ”. Каталоген № 2584

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ:

Иван Овчаров – главен редактор

Ванилин Гавраилов, доц. Людмила Стоянова,

Ангел Дюлгеров, Станка Бонева, Симеон Илиев

Ръкописи не се рецензират и не се връщат.

Хонорари се изплащат последните четвъртък и петък на месеца от 14 до 16 часа.

Издателство МС ООД, Печат: Позвънете АД

ГЕОРГИ СЪБЕВ

ПОУКА ЗА ГРЕШНИЦИ

Ако начинаещият политик не съгреси и не поизцапа малко ръцете и дрешките си, той никога няма да се поучи от грешките си.

BG МОДЕЛ

Мафия! Това не е обидна дума. Мафията даже е престиж! Европецо, ела у нас, огледай се и виж.

ПРЕПОРЪКА

на Б.Б.

Хванал си се на хорото, Бойко, и ще го играеш... А за нас е без значение дали е право, еленино, или пайдушко. Гледай само да не стане пак... хайдушко!

СУМАТОХА

Много, много шум се вдигна... Пушек, даже...Дим, искри и пламък!!! И защо? Още спорят, дялан ли е, или недодялан язовирът Цанков камък...

Художник
Петър Костов

ки
месечно издание

Култура, Изкуство, Литература

ISSN 1310-120X

адрес на редакцията: 9000 Варна, ул. “Крали Марко” 11,
тел.: 052/733 265; 0885 210 890; 052/639 374

e-mail: kil2009@abv.bg

www.kilittera.ucoz.com

Издава се с финансовата подкрепа на Община Варна